

**VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA**

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Česko – polská přeshraniční spolupráce

Czech – Polish Cross-Border Cooperation

Student: Marian Owczarzy

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Simona Matisová

Ostrava 2010

Obsah

1 Úvod	1
2 Východiska přeshraniční spolupráce v rámci Evropské unie	2
2.1 Příhraniční regiony a důvody přeshraniční spolupráce	2
2.2 Vývoj přeshraniční spolupráce na území Evropy	3
2.2.1 Vznik euroregionů	3
2.2.2 Rada Evropy	4
2.2.3 Evropské příhraniční a přeshraniční regiony	5
2.3 Struktury přeshraniční spolupráce	6
2.3.1 Definice euroregionu	6
2.3.2 Cíle euroregionů	7
2.4 Zapojení ČR do přeshraniční spolupráce	8
2.4.1 Euroregiony v ČR	9
2.4.2 Charakteristika jednotlivých euroregionů v ČR	10
2.5 Finanční podpora přeshraniční spolupráce v EU	13
2.5.1 Iniciativa Interreg	13
2.5.2 Iniciativa Interreg III na území ČR	14
2.5.3 Program Phare	15
2.6 Programovací období 2007 – 2013	16
3 Realizace a využití operačního programu přeshraniční spolupráce Česká Republika – Polsko	18
3.1 Charakteristika OP Přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika:	18
3.2 Financování OP ČR - Polsko	18

3.3 Účastníci a podmínky podpory	19
3.4 Euroregion Těšínské Slezsko	20
3.4.1 Historický kontext vzniku Euroregionu Těšínské Slezsko.....	23
3.4.2 Podmínky česko-polské spolupráce na území Těšínského Slezska	24
3.4.3 Právní podstata přeshraniční spolupráce v Euroregionu Těšínské Slezsko	26
3.4.4 Organizační struktura Euroregionu Těšínské Slezsko.....	27
3.4.5 Financování euroregionu	30
3.4.6 Cíle euroregionu	30
4 Realizace vybraného projektu na území Euroregionu Těšínské Slezsko.....	33
4.1 Projekty probíhající v období 2000 – 2006	33
4.2 Projekty probíhající v období 2007 – 2013	34
4.2.1 Projekt Revitalpark 2010.....	34
4.2.2 Projekt Těš se Těšínem – Zahrada dvou břehů	38
4.2.3 Fond mikroprojektů Euroregionu Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński	40
5 Závěr.....	41
Seznam použité literatury.....	43

1 Úvod

Příhraniční oblasti a hranice samotné hrály v dějinách kteréhokoli státu vždy velmi významnou roli. Buď se na jejich území odehrávaly konflikty dvou, či více národů, nebo naopak byly svědky budování jejich vzájemného porozumění či dokonce přátelství. Tak či onak je zřejmé, že všechna pohraničí byla oblastmi, které nejvíce pociťovaly stav vzájemných mezinárodních vztahů zemí a často na ně měly nemalý vliv.

Kromě politické významnosti, se tyto oblasti také odjakživa vyznačovaly jistým handicapem. Ten mohl být různorodého charakteru. Často byla „slabina“ pohraničí v jeho pozici na okraji země a působila charakterem periferie (zaostalost). V jiných případech byla příčinou problémů přirozená hranice v podobě např. horských pásem, která z nich činila velmi špatně přístupná místa. Některé příhraniční oblasti však měly dobré jak terénní, tak vzdálenostní podmínky a přesto byly ve velmi obtížné situaci kvůli jejich historickému vývoji.

Tento třetí typ obtíží příhraničních oblastí se týká i Těšínského Slezska ležícího po obou stranách česko-polské hranice. Tato práce se věnuje právě tomuto území a popisuje jak jeho situaci z historického, geografického a hospodářského hlediska, tak přeshraniční spolupráci, která zde v rámci podpůrných programů Evropské unie (EU) probíhá.

Celá práce je rozdělena do tří částí. První se věnuje představení dějin přeshraniční spolupráce v Evropě a zdůrazňuje její důležitost v budoucím rozvoji EU. Současně nastiňuje fungování podpory takového typu spolupráce se zaměřením na existenci euroregionů jako mezinárodních smluv o přeshraniční spolupráci. Je zde popsáno i zapojení České republiky (ČR) do tohoto procesu včetně jeho finanční stránky. Druhá kapitola se konkrétně soustředí na OP ČR-Polsko, kde přibližuje podmínky, zdroje a účastníky jeho realizace, to vše na příkladě Euroregionu Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński. Kapitola poslední blíže popisuje jeden z velkých projektů v současné době realizovaných na území euroregionu s názvem Revitalpark 2010 a s ním i charakteristiku dvou dalších obdobně rozsáhlých projektů s mírně odlišným významem a vlastnostmi. Lze říci, že tyto tři projekty věrně odrážejí dopady přeshraniční spolupráce na konkrétním území.

2 Východiska přeshraniční spolupráce v rámci Evropské unie

Přeshraniční spolupráce v EU má za cíl podporu hospodářské a sociální integrace příhraničních území prostřednictvím odstraňování přetrvávajících bariér a posilování jejich rozvojového potenciálu. Týká se hlavně posilování vzájemných hospodářských, společenských a kulturních vztahů, společné péče o přírodní bohatství, rozvoje cestovního ruchu a budování flexibilního trhu práce.¹

2.1 Příhraniční regiony a důvody přeshraniční spolupráce

Evropa jako poměrně malý kontinent se vyznačuje značnou početností států. S tímto faktem se pojí skutečnost existence mnoha hranic a s nimi příhraničních oblastí, které jsou nedílnou a často velice důležitou součástí mezinárodních vztahů a politik. Velká část těchto regionů se odjakživa potýkala s problémy jako nepříznivá geografická poloha (horské oblasti), historický vývoj (přesouvání hranic), nebezpečí konfliktů atd. Následky těchto problémů měly podobu nižšího počtu obyvatel, slabší hospodářské výkonnosti, vyšší nezaměstnanosti, problematičké dopravní situace (v horách) aj.

V mnoha případech se jedná o regiony, které byly rozděleny vznikem hranic a vazby fungující uvnitř těchto regionů byly nadobro přetrženy. Rozdílné politiky po obou stranách hranic, zejména v oblasti práva, daní, správy, hospodářství a kultury, mezi nimi vytvořily neviditelné bariéry, kvůli kterým se značná část hospodářských a obchodních aktivit postupně přesouvala do vnitrozemí a nejednou negativně ovlivnily vztahy mezi obyvateli.

Tendence mírnit následky a ideálně i příčiny těchto jevů se zejména v západoevropských zemích objevily v období po II. světové válce a dále vznikají ve zbylých státech až už současně s přístupem do EU, či vlastní iniciativou daných zemí.

Základním kamenem přeshraniční spolupráce je Evropská charta hraničních a příhraničních regionů, která hlásí, že *„hranice jsou „jizvy dějin“ a přeshraniční spolupráce je zde proto, aby pomáhala zmírňovat nevýhody těchto hranic, překonávat okrajovou polohu hraničních oblastí a zlepšovat životní podmínky obyvatel. Měla by zahrnovat všechny kulturní, sociální, hospodářské i infrastrukturní oblasti života. Poznání a porozumění sousedů jsou právě tak důležité jako budování důvěry.*

¹ Dostupné na: <http://www.businessinfo.cz/cz/rubrika/preshranicni-spoluprace/1001636/>, 2010.

*Při rozmanitosti problémů a šancí po obou stranách hranic v Evropě je přeshraniční spolupráce nepostradatelná. Pomáhá realizovat mezinárodně právní zásady v přeshraniční a regionální oblasti: spoluprací veřejnoprávních instancí pod úrovní státu a různých skupin obyvatelstva podporuje daleko přes hranice států mír, svobodu, jistotu a hájení lidských práv a také ochranu etnických a národnostních menšin.*² Tato charta byla přijata 20.11.1995 a funguje jako průvodní dokument realizace přeshraniční spolupráce ve všech euroregionech. Jejím obsahem jsou politicko-historická hlediska tohoto trendu, popisuje jeho cíle, výhody a nevýhody příhraničních oblastí, pozitiva jejich integrace v různých oblastech, předpokládané způsoby podpory a také výhled do budoucnosti spolupráce.

2.2 Vývoj přeshraniční spolupráce na území Evropy

První známky přeshraniční spolupráce se začaly objevovat v 50. letech 20. století v průběhu obnovování Evropy po válce. Hlavními cíli minimalizace hraničních bariér a omezení byla mírová opatření a postupné zvyšování životní úrovně, ale přesto byly počátky velmi obtížné a pomalé především kvůli nedostatku administrativních prostředků.

První iniciativou pro přeshraniční spolupráci bylo podepsání dohody o Beneluxu ve 40. letech 20. století (vešla v platnost 17.3.1948).

2.2.1 Vznik euroregionů

Dalším krokem byl vznik tzv. euroregionů. Jsou formou přeshraniční spolupráce místních nebo regionálních samospráv mezi zeměmi EU, ale i mezi členskými a nečlenskými zeměmi (např. Euroregion Karelíe na finsko-ruské hranici). Jedná se o sdružení celků ležících po opačných stranách hranic dvou nebo více států. Mohou to být obce, města, kraje, nebo jiné samosprávné celky. Hlavním motivem jejich vzniku byla vize společného řešení problémů spojených s nepříznivými podmínkami příhraničních oblastí, které se týkaly regionu jako celku rozděleného hranicemi. Proto mají euroregiony nadnárodní charakter, díky kterému se mohou současně věnovat oběma stranám hranice. Ze začátku byla jejich účelem podpora a realizace projektů především z oblasti průmyslu, avšak dnes jsou to projekty z oblastí životního prostředí, územního plánování a dopravní infrastruktury, cestovního ruchu a ekonomiky, rozvoje zaostávajících oblastí, kultury a dalších.³

² Preambule Evropské charty hraničních a přeshraničních regionů, 20. listopad 1995.

³ Dostupné na: <http://www.euroskop.cz/8775/sekce/euroregiony---uvod/>, 2010.

První euroregiony začaly vznikat v 50. letech 20. století (Euroregion Gronau – 1958) a to v německo-nizozemském pohraničí. Důležitým krokem pro posílení přeshraniční spolupráce bylo v roce 1971 založení Asociace evropských příhraničních regionů (dále jen AEBR) za účasti 10 hraničních regionů a Rady Evropy⁴. Díky její úzké spolupráci s Radou Evropy, Evropským parlamentem (EP), Evropskou komisí (EK) a s národními vládami došlo k dalšímu rozvoji této formy přeshraniční spolupráce a dodnes je významnou organizací podílející se na vývoji přeshraniční spolupráce. Díky rostoucímu počtu zájemců o přeshraniční spolupráci a členství v AEBR se rozvoj spolupráce značně zrychlil a v dnešní době má AEBR přes 180 členů.

2.2.2 Rada Evropy

Významnou organizací, která jako první projevila snahu o podporu přeshraniční spolupráce v Evropě je Rada Evropy. V rámci její politiky udržování stability a demokracie na jakékoli úrovni (tedy i regionální) hraje v regionální politice důležitou roli již od svého vzniku v r. 1949. Její iniciativou bylo v r. 1965 předložení návrhu na založení Evropské asociace hraničních regionů, která vyústila ve vznik výše zmíněného AEBR v r. 1971.

Prvním důležitým dokumentem Rady Evropy byla **Evropská rámcová úmluva o přeshraniční spolupráci mezi územními orgány** podepsaná 20.5.1980 v Madridu (Madridská úmluva). Úmluva vešla v platnost v roce 1981 a všechny členské státy Rady Evropy mají právo ji podepsat. V současné době je podepsána 37 zeměmi a z toho 33 ji ratifikovalo. Jejím obsahem však je definování přeshraniční spolupráce jako aktivity pro zlepšování sousedských vztahů⁵, nikoli podpory vytváření jednotného celku.

Úmluva byla časem doplněna dvěma protokoly otevřenými k ratifikaci od roku 1995 a 1998.

Hlavním přínosem prvního dodatkového protokolu bylo právní ukotvení možnosti uzavírání dohod o přeshraniční spolupráci územními celky smluvních států⁶. Předpokládá také vznik institucí přeshraniční spolupráce s právní subjektivitou a tímto umožňuje dohled nad přeshraniční spoluprací ze strany orgánu, kterého jsou zúčastněné příhraniční regiony členem. Orgán může být jak veřejnoprávní, tak soukromoprávní právnickou osobou.

⁴ Rada Evropy není součástí EU, ale přesto se jedná o instituci podporující evropskou integraci především v oblastech lidských práv, demokracie nebo práva.

⁵ Dočkal, 2005, s.21.

⁶ Tamtéž, s.22.

Druhý dodatkový protokol vytvořil právní základ pro přeshraniční spolupráci regionů, které spolu nesousedí.

Dalším důležitým dokumentem je **Evropská charta hraničních a přeshraničních regionů**, která byla podepsána v roce 1981 na německo-nizozemském pohraničí pod jménem Charta příhraničních a hranice přesahujících regionů v Evropě⁷. 1.12.1995 se na shromáždění AEER ujednalo změnu názvu na ten aktuální a současně se aktualizovalo texty charty podle nové geopolitické situace ve středovýchodní Evropě. Charta upřesňuje cíle a záměry, které by měly být zohledňovány v rozvoji hraničních a přeshraničních regionů. Zvláštní důraz klade na řešení problémů rozvoje hospodářství, regionální politiky, ochrany životního prostředí, kulturní spolupráce, územního plánování a dopravy. Charta není závazným mezinárodním aktem, a tudíž nemá právní moc. Je „pouhou“ deklarací přeshraniční spolupráce a jejich postupů.

2.2.3 Evropské příhraniční a přeshraniční regiony

Jelikož existuje velké množství pohraničních oblastí na evropském kontinentu je zřejmé, že se mezi sebou značně liší. Rozdílnost těchto regionů může být v rozloze, hustotě osídlení, úrovni hospodářského rozvoje apod.⁸ Dělí se podle stupně homogenity s tím, že nezáleží na tom, které oblasti se tato homogenita týká.

Regiony s výraznou homogenitou

Sousedící příhraniční regiony mají často velice podobné charakteristiky v podobě identity nebo regionálního povědomí a přeshraniční spolupráce zde jde hladce a přirozeně. Takovéto situace vznikají většinou pomocí 3 faktorů:

- historické, jazykové, kulturní nebo geografické kořeny (např. mezi ČR a Slovenskem nebo ČR a Polskem)
- hospodářské souvislosti
- geograficky nebo jinak výhodnější spolupráce se subjektem (obcí, městem) ležícím na druhé straně hranice

⁷ Dostupné na: <http://www.strukturalnifondy.info/clanek.php?clanek=353>, 2010.

⁸ Netolický, 2007, s.11.

Regiony s omezenou homogenitou

Některé sousedící regiony mají málo společného. Důvodem mohou být předchozí politická rozhodnutí (dávne konflikty či zásahy) nebo přírodní podmínky komplikující kontakt mezi oběma stranami (horské hřebeny, vodní toky, moře). V těchto regionech je podpora přeshraniční spolupráce velice obtížná.⁹

2.3 Struktury přeshraniční spolupráce

V rámci snahy o podporu a zefektivnění přeshraniční spolupráce vznikají po obou stranách hranic různé formy organizačních celků, tzv. euroregiony.

2.3.1 Definice euroregionu

Existuje mnoho různých definic popisujících euroregiony, ale neexistuje žádná oficiální, na které by se všechny strany shodovaly. České euroregiony definují pojem euroregion jako *„oblast příhraniční spolupráce, která vznikla na základě vzájemné dohody příhraničních regionů dvou nebo více zemí. Euroregion funguje na základě vlastních stanov a podporuje zájmy měst a obcí, sdružení organizací i fyzických osob. V kandidátských zemích EU na regionálním základě podporoval a podporuje aktivity, které vedly a vedou k přijetí do Evropské unie a uzavírání mezinárodních smluv napomáhajících přeshraniční spolupráci. Euroregion však nenahrazuje v žádném případě správní aparát státu.“*¹⁰

Pro srovnání, Rada Evropy popisuje euroregion jako *„iniciativu hraničních regionů nebo jiných místních právních subjektů (ne nutně členských států Evropské unie), která v rámci EU nemá žádný definovaný status. Ve většině případů euroregiony nemají žádnou právní subjektivitu a jsou spíše malé. Značka „euroregion“ však není nikterak chráněna. Euroregiony se soustředí na přeshraniční spolupráci a to hlavně v oblasti kultury, turismu a dalších forem hospodářských aktivit.“*¹¹

Obecně lze říci, že euroregion má za cíl především podporu spolupráce měst a obcí po obou stranách hranice. Euroregiony však nejsou žádným novým druhem instituce na přeshraniční úrovni. Slouží spíše jako nástroj efektivnější spolupráce již existujících struktur státní správy.

⁹ Netolický, 2007, s.11.

¹⁰ Dostupné na: <http://euroregion.infoereg.cz/home.htm>, 2010.

¹¹ Návrh zprávy Evropského parlamentu o roli „euroregionů“ v rozvoji regionální politiky, 22. 6. 2005.

Jako pouhý nástroj nemají euroregiony žádné vlastnosti politického či vládního charakteru. Veškerá jejich angažovanost je omezena na území a kompetence struktur, které ho založily a jsou jeho nositeli i v současné době.

Co se týče názvů euroregionů, neexistuje žádné pravidlo pro nazývání euroregionů právě termínem „euroregion“. Můžeme se tedy setkat s pojmy jako „euregio“, „euregion“, „euroregion“, „europaregion“, „grand region“, „regio“ či „council“.¹² Existují i případy takovýchto celků, kde je označení „euroregion“ nebo některé z výše uvedených úplně vynecháno. Příkladem je přeshraniční struktura „Nova Raetia“, která se nachází na hranicích Švýcarska, Itálie a Rakouska a je tvořena místními územními celky. Nutno dodat, že termíny „regio“ a „euroregion“ mohou mít i odlišný význam. Mohou být použity jako název národních hraničních sdružení, která by jinak neměla svou vlastní identitu (př. český Euroregion Labe).

2.3.2 Cíle euroregionů

Euroregiony jako takové jsou každou zemí a každým regionem interpretovány jinak. Existuje proto mnoho legislativních rozdílů v charakteru jednotlivých euroregionu. Setkáváme se s jevem, že některé euroregiony mají právní subjektivitu a jiné ji naopak nemají. Ty, které ji postrádají a mají pouze charakter např. smlouvy dvou či více stran, mají značně omezené možnosti a cíle. Jsou ale vždy spojeny s podporou kulturní a ekonomické situace v oblasti na základě spolupráce obou stran. Na druhou stranu struktury s právní subjektivitou mají mnohem širší působnost a s ní i možnosti a cíle. Jejich aktivity mohou zasahovat do oblastí jako je zdravotnictví, ochrana životního prostředí, turismus, sociální věci a školství. V ČR se zatím euroregiony takového charakteru nenacházejí.

Rozdíly mezi strukturami jako jsou euroregiony, mohou také spočívat v zapojení do aktivit, které v jejich území probíhají. To může být informativního charakteru, jako sbírání dat o projektech, výměna informací s jinými celky, vypracovávání studií, pořádání seminářů apod. nebo charakteru přímé angažovanosti, tzn. realizace konkrétních projektů, jejich vedení, dozor a záležitosti s tím spojené.

¹² Dostupné na: <http://www.venice.coe.int/docs/2010/CDL-UDT%282010%29008-e.asp?PrintVersion=True>, 2010.

2.4 Zapojení ČR do přeshraniční spolupráce

Přeshraniční spolupráce v ČR prakticky nebyla možná až do roku 1989, kdy došlo k otevření hranic a lidé mohli po mnoha desetiletích pomalu začít navazovat kontakty se sousedními zeměmi. V těchto začátcích byly tzv. „bariéry“ mezi příhraničními regiony nejvýraznější a bylo velmi obtížné si představit jejich odstranění. Podpora přeshraniční spolupráce se v ČR těší velké popularitě, protože zde většina krajů z celého území sousedí s některým z okolních států. Proto lze říci, že euroregiony na území ČR jsou velice aktivní, viditelné a jsou již v podvědomí zdejších obyvatel.

V ČR od roku 1991 vzniklo celkově 13 euroregionů. Toto číslo nemusí být konečné, ale již od roku 2002 žádný nový nepřibyl. Význačným faktem je, že euroregiony v ČR pokrývají celý obvod hranice a současně jejich česká část pokrývá téměř polovinu celé plochy země. Jak již bylo řečeno, každý euroregion má svá specifika a své „pravomoce“ a proto se liší i efektivita a úspěšnost v plnění cílů podpory a zlepšování podmínek pro města a obce daných území. Existují i obce, které jsou na pomezí dvou euroregionů a v některých případech jsou součástí obou (např. obce Krásná Lípa Lipová a Dolní Poustevna, okres Děčín, patří do Euroregionu Nisse-Nisa-Nysa a zároveň do Euroregionu Elbe/ Labe)¹³.

Nevýhodou prvních českých euroregionů byl fakt, že v době jejich vzniku neexistovala žádná legislativa ve směru přeshraniční spolupráce. Jedinou zmínkou v legislativě týkající se možných příhraničních vztahů obcí byl zákon č. 367/1990 Sb. o obcích §17, který říká, že *„Obce mohou k obhajobě svých práv a zájmů vytvářet sdružení, navazovat partnerské vztahy a spolupracovat s obcemi jiných států a být členem mezinárodních sdružení místních orgánů.“*¹⁴. Jakékoli upřesnění nebo vymezení podmínek pro vlastní založení „mezinárodních sdružení místních orgánů“ však chybělo. Až v roce 1992 přinesla úprava tohoto zákona možnost stát se členy právnických osob mezinárodního charakteru. Charakter euroregionu byl „ukotven“ v legislativě až v zákoně č. 128/2000 Sb. o obcích §55, kde se uvádí, že obce (svazky obcí) mohou uzavírat se svými protějšky u jiných států smlouvy o vzájemné spolupráci a dokonce i zakládat společné právnické osoby na základě uzavřené smlouvy. To vše ale se schválením Ministerstev vnitra a zahraničních věcí.¹⁵

¹³ Dostupné na: http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/696/_s.155/8712?docid=1187&ks=1207, 2010.

¹⁴ Dostupné na:

http://www.lexdata.cz/web/sb_free.nsf/c12571d20046a0b2c12566af007f1a09/c12571d20046a0b2c12566d400734007?OpenDocument, 2009.

¹⁵ Dostupné na: <http://cernovice.brno.cz/dokumenty/zakony/2830/zakon-o-obcich-c1282000-sb>, 2010.

Všechna česká pohraničí se dělí podle států, se kterými sousedí. Česko-německé pohraničí je však výjimkou, dělí se ještě na česko-bavorské a česko-saské. Právě v těchto pohraničích vzniklo 5 nejstarších euroregionů v ČR od roku 1991 do 1993. Nejmladší naopak vznikl na pomezí česko-rakouském v roce 2002 (viz. Příloha č. 1).

2.4.1 Euroregiony v ČR

Jak již bylo zmíněno, na území ČR se v současné době nachází 13 euroregionů a jejich česká část pokrývá čtyřicet okresů a více jak polovinu území ČR. Jsou to Elbe-Labe, Erzgebirge-Krušnohoří, Egrensis (Chebsko), Bayerischer Wald-Šumava-Mühlviertel, Silva Nortica (jižní Čechy), Weinviertel-Pomoraví-Záhorie, Bílé Karpáty, Beskydy, Těšínské Slezsko, Silesia (Opavsko), Praděd, Glacensis (severovýchodní Čechy) a Nisa (Liberecko). Takto velká část území ČR je zahrnuta do působnosti euroregionů hlavně z důvodu, že téměř celé území ČR (kromě hlavního města Prahy a Středočeského kraje) je příjemcem finanční pomoci ze strany evropských fondů. Objevil se také jev, že některé nepřihraniční okresy se staly členy euroregionů, avšak tyto si v některých případech podporu ze strany eurofondů nemohou nárokovat. Příkladem je snaha vstupu některých středočeských obcí do česko-německo-polského euroregionu Neise-Nisa-Nysa.

Motorem společných iniciativ v řadě euroregionů s českou účastí se staly společné projekty v rámci podpory cestovního ruchu, kulturní a sportovní akce. Jedny z nejlepších výsledků dosáhl v tomto ohledu právě euroregion Nisa vzniklý již v roce 1991, ve kterém bylo do loňského roku realizováno na dva a půl tisíce projektů v celkové hodnotě přes tři sta milionů eur.¹⁶

¹⁶ Dostupné na: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/cr_eu/euroregions/index_cs.htm, 2010.

Obrázek č. 2.1 Mapa euroregionů v ČR

Zdroj: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/cr_eu/euroregions/index_cs.htm, vlastní úprava.

2.4.2 Charakteristika jednotlivých euroregionů v ČR

V dnešní době se v ČR nachází 13 celků s názvem euroregion (příp. euregio), které mají velice podobnou charakteristiku, ale je mezi nimi i celá řada rozdílů jako např. v právní formě, struktuře nebo zakládajících dokumentech. Nejstarším z nich je Euroregion Neisse-Nisa-Nysa na německo-česko-polské hranici a nejmladším Euroregion Silva Nortica na česko-rakouské hranici¹⁷ (viz. Příloha č. 1).

Euroregion Neisse/Nisa/Nysa

Je vytvářen především na komunální úrovni a z toho vyplývá i úroveň jeho pravomocí. Tento euroregion nemá právní subjektivitu a spolupráce v něm je dobrovolná a upravována Radou, která je schválena Rámcovou dohodou. Společné sídlo bylo od založení až do roku 2004 v Zittau – Žitavě a dnes se nachází v Liberci. Jako první symbolickou společnou akcí bylo vyhlášení veřejné soutěže na identifikační symbol tohoto euroregionu.¹⁸

¹⁷ Netolický, 2007, s.26.

¹⁸ Dostupné na: <http://www.neisse-nisa-nysa.org/index.php?id=65&L=1>, 2010.

Euroregion Elbe/Labe

Euroregion má právní subjektivitu, spojuje města, obce, okresy Severních Čech a Saského Švýcarska a další části Dolního Polabí stejně jako Východního Krušnohoří. Jednatelství sekretariátu se nacházejí v Pirně (Německo) a Ústí nad Labem (ČR). Tento euroregion se vyznačuje tradičními cíli zjednodušit regionální přeshraniční spolupráci.¹⁹

Euroregion Krušnohoří/Erzgebirge

Euroregion má právní subjektivitu, jeho sídlem je město Most. Zajišťuje poradenskou a informativní činnost zejména v oblastech ekologické obnovy, územního a regionálního plánování, rozvoje mezinárodní dopravy, rozvoje kulturní spolupráce, rozvoje účinných forem spolupráce ve zdravotnictví aj.

Euroregion Egrensis

Pojem EGRENSIS je latinského původu a je odvozen od historického označení oblasti kolem městě Cheb (německy: Eger).²⁰ Euroregion má právní subjektivitu a jeho sídlo se nachází v Karlových Varech. Svou podporou se zaměřuje na oblasti hospodářství, infrastruktury, pracovního trhu, ochrany životního prostředí a ekologie, cestovního ruchu, rekreace, turismu, kultury a práce s mládeží.

Euroregion Šumava/Bayerischer Wald/Mühlviertel

Tento euroregion je právnickou osobou a tudíž má právní subjektivitu. Sídlem jsou Klatovy. Euroregion má obdobné cíle jako ostatní euroregiony, ale zvlášť velký důraz klade na oblast životního prostředí a turismu.

Euroregion Glacensis

Také se jedná o právnickou osobu s právní subjektivitou, jejíž sídlo se nachází v Rychnově nad Kněžnou.

Euroregion Pradéd/Pradziad

Euroregion má právní subjektivitu a v současné době sdružuje 73 obcí na straně české a 36 obcí na straně polské. Obě strany mají své vlastní sídlo, Bruntál na straně ČR a Prudnik na straně polské. Cíle a zaměření tohoto euroregionu jsou opět obdobná jako u předchozích.

¹⁹ Dostupné na: <http://www.euroregion-elbe-labe.eu/cz/>, 2010.

²⁰ Dostupné na: <http://www.euregio-egrensis.org/>, 2010.

Euroregion Těšínské Slezsko/Śląsk Cieszyński

Patří mezi mladé euroregiony a nemá právní subjektivitu. Leží v pohraniční oblasti severovýchodní části ČR a jižního Polska, v těsném sousedství se Slovenskem. Rozkládá se na území v úseku od Hrčavy (ČR) a Jaworzynki (PL) po Bohumín (ČR) a Chalupki (PL). Přírozenou osu tvoří řeka Olše, srdcem pak jsou hraniční města Český Těšín a Cieszyn. Euroregionem prochází hlavní komunikační tah spojující severní a jižní Evropu. Na jeho území se nachází největší hraniční přechod mezi ČR a Polskem: Český Těšín – Cieszyn. Z hlediska státní správy euroregion zahrnuje v ČR okres Karviná a příhraniční část okresu Frýdek-Místek, v Polsku příhraniční část Slezského vojvodství.²¹

Euroregion Silesia

Euroregion nemá právní subjektivitu a jeho sídlem je město Racibórz v Polsku a město Opava v ČR. Členské obce se dělí na 58 českých a 19 polských.

Euroregion Beskydy/Beskidy

Každá z 3 stran tohoto euroregionu má své sídlo, česká ve Frýdku Místku, polská v Bielsko-Bialej a slovenská v Žilině. Stejně jako většina mladých euroregionů nemá právní subjektivitu.

Euroregion Weinviertel/Pomoraví/Záhorie

Všechny 3 části regionu mají velice dlouhou společnou kulturní tradici. Evropsky ojedinělou aktivitou je zřízení Mládežnického parlamentu, jehož první zasedání se uskutečnilo v roce 2001 v Břeclavi.

Euroregion Silva Nortica

Jedná se o nejmladší euroregion na území ČR. Silva Nortica je historické označení oblasti a znamená Severní les. Nemá právní subjektivitu a sídlem na české straně je Jindřichův Hradec.

Euroregion Bílé Karpaty/Biele Karpaty

Tento euroregion má právní subjektivitu, české sídlo se nachází ve Zlíně a slovenské v Trenčíně.

²¹ Dostupné na: <http://euroregion.infoREG.cz/home.htm>, 2010.

2.5 Finanční podpora přeshraniční spolupráce v EU

V průběhu rozšiřování EU začala role příhraničních oblastí a jejich spolupráce nabývat na důležitosti. S postupem času bylo potřeba podniknout kroky k vytvoření systému financování podpory přeshraniční spolupráce. Prvním takovým krokem bylo vytvoření Iniciativy Interreg v roce 1990. Jednalo se o první formální nástroj pro podporu přeshraniční spolupráce, který se týkal pouze příhraničních oblastí členských zemí EU. Brzy ale bylo zřejmé, že značnou podporu potřebují příhraniční regiony zemí, které byly potenciálními uchazeči nebo již oficiálními žadateli o členství. Proto vznikl v roce 1994 Program Phare CBC (Cross Border Cooperation) se zaměřením na přeshraniční spolupráci regionů středoevropských zemí.

Kromě těchto dvou nejdůležitějších nástrojů podpory příhraničních regionů vznikl i program CREDO se zaměřením v rámci Phare na regiony států východního bloku, projekty LACE, které mají spíše informační a poradenský charakter, program CARDS pro západobalkánské regiony, program MEDA určen pro regiony nečlenských zemí ve středomoří nebo Tacis CBC, který pomáhal v podobných oblastech jako CREDO.

2.5.1 Iniciativa Interreg

Jak již bylo zmíněno, Iniciativa Interreg patřila od doby svého vzniku k nejdůležitějším nástrojům podpory přeshraniční spolupráce. Za 19 let své existence zaznamenala celou řadu změn spojených s přizpůsobením vývoji EU.

Všechny podpůrné programy přeshraniční spolupráce jsou vždy plánovány na dobu předem určeného programového období. Iniciativa Interreg pro první programovací období 1991 – 1993 nesla název Interreg I. Po jejím úspěchu ER vyznačila pro další programovací období 1994 - 1999 Iniciativu Interreg II. Tato pozměněná forma původního Interreg I měla již značně větší objem prostředků na dotace (3,52 mld EUR) a navíc byla rozdělena do 3 oblastí (Interreg II A, B a C).

Třetím programovacím obdobím byly roky 2000 – 2006 a pro tuto etapu vznikl i Interreg III, který byl v té době zdaleka největší Iniciativou v rámci Strukturálních fondů EU. Její objem 4,875 mld EUR byl opět určen pro 3 oblasti iniciativy.

- Interreg III A se nadále věnoval přeshraniční spolupráci.

- Interreg III B převzal úkol předchozí II C a na nadnárodní úrovni podporoval spolupráci velkých územních celků.
- Interreg III C se soustředil na meziregionální spolupráci a výměnu zkušeností při řešení společných problémů nesousedících regionů v EU.²²

2.5.2 Iniciativa Interreg III na území ČR

Přistoupením ČR k EU v roce 2004 se mimo jiné otevřela i možnost pro ČR čerpat výhody a prostředky z Iniciativy Interreg, ze které pro ni byly vyčleněny prostředky ve výši 68,67 mil. EUR na období 2004-2006. Pro ČR byla nejdůležitější oblast III A, na kterou pro ni byla vyčleněna suma 55 mil. EUR.

Iniciativa III A na území ČR byla prováděna pěti dílčími programy. Tyto programy byly rozděleny podle systému územního členění NUTS a konkrétně podle úrovně NUTS III (v případě ČR této úrovně odpovídá úroveň krajů).

Tabulka č 2.1 Alokace finančních prostředků z Interreg III A v ČR (v EUR)

Oblast	2004	2005	2006	Celkem
ČR – Bavorsko	2 626 580	2 679 435	3 293 958	8 600 000
ČR – Sasko	3 023 621	3 084 466	3 791 913	9 900 000
ČR – Rakousko	3 359 579	3 427 185	4 213 236	11 000 000
ČR – Polsko	5 039 368	5 140 777	6 319 855	16 500 000
ČR – Slovensko	2 748 746	2 804 060	3 447 193	9 000 000
Celkem	16 797 894	17 135 923	21 066 182	55 000 000

Zdroj: Netolický, 2007, s.51, vlastní úprava

Z uvedené tabulky je viditelné, že ze všech 5 skupin přeshraniční spolupráce v ČR se dostávalo největší podpory právě spolupráci ČR – Polsko. Je však nutno podotknout, že pokud by se hodnotilo poměry prostředků vynaložených přeshraniční spolupráci celých zemí, největší podpora by byla prokazatelná u spolupráce ČR – Německo, která je rozdělena na spolupráci ČR – Bavorsko a ČR – Sasko. Avšak i v tomto případě jsou prostředky srovnatelné a ČR – Polsko zůstává silně podporovanou oblastí přeshraniční spolupráce v ČR.

²² Dočkal, 2005, s.31.

2.5.3 Program Phare

Program Phare (Poland and Hungary Assistance for Restructuring of the Economy) vznikl v roce 1989. Původním cílem byla pomoc Polsku a Maďarsku, avšak do roku 1996 se počet zúčastněných zemí rozšířil na 13. Postupem času se z programu na pomoc pro obnovu ekonomiky po pádu SSSR stal program pro přípravu kandidátských zemí na vstup do EU.

Program se dělí na dvě prioritní osy – prioritní osa výstavba institucí, na kterou je věnováno přibližně 30% prostředků a prioritní osa investiční podpora, která představuje zbylých 70% prostředků. Cílem programu Phare v prioritní ose výstavba institucí je vytvořit institucionální struktury pro přijetí, zavedení a používání právních norem EU, zatímco v prioritní ose investiční podpora se program Phare snaží o pomoc při plnění předvstupních cílů co se týče rozvoje a modernizace infrastruktury, ochrany životního prostředí a rozvoje podnikatelské sféry, zejména malých a středních podniků.

Existují 3 druhy programů Phare:

- **Národní programy** (spravovány na národní úrovni jednou z partnerských zemí) jejichž prioritou je zajištění dlouhodobého ekonomického růstu.
- **Mnohonárodní programy** (spravovány centrálně Evropskou komisí) které se zaměřují na cíle z oblastí ekonomického výzkumu, sociální politiky a bezpečnosti práce a mnoha dalších.
- **Programy přeshraniční spolupráce CBC** (spravovány na národní úrovni jednou z partnerských zemí) usilují o posílení socio-ekonomického rozvoje příhraničních regionů nečlenských zemí.

Phare CBC (Cross-Border Cooperation)

Specifická forma programu Phare zaměřená na přeshraniční spolupráci

Mezi země čerpající z tohoto programu patřilo i ČR, ve které byl zahájen v roce 1994 na hranici s Německem, od roku 1995 na hranici s Rakouskem a později v roce 1999 i na hranici česko-polské a česko-slovenské. Následující tabulka zobrazuje finanční prostředky vymezené pro program Phare CBC v ČR na období 2000 – 2006.

Tabulka č. 2.2: Phare CBC v ČR 2000 – 2006

Příhraničí	mil. EUR	%
Česko-německé	10	52,6
Česko-polské	5	26,3
Česko-rakouské	4	21,1

Zdroj: Netolický, 2007, s.49

Další tabulka znázorňuje veškeré prostředky celého programu Phare (a v něm také CBC) na území ČR. Je zřejmé, že Phare CBC je pouze poměrně malou částí celkového objemu Phare.

Tabulka č. 2.3: Phare na území ČR 2002 – 2006

Příhraničí	mil. EUR	%
Česko-polské	16,5	30,0
Česko-rakouské	11,0	20,0
Česko-saské	9,9	18,0
Česko-bavorské	8,6	15,6
Česko-slovenské	9,0	16,4

Zdroj: Netolický, 2007, s.49

Podle tiskové zprávy Ministerstva financí ČR byl program Phare CBC ukončen k 30.11.2006 a podařilo se vyčerpat téměř 95 % přidělených prostředků, což představuje přibližně 124,4 mil. EUR.

2.6 Programovací období 2007 – 2013

Další programovací období opět obsahuje mnoho zásadních změn od období předchozích. Celá etapa obsahuje 3 hlavní cíle.

- **Cíl Konvergence** je určen na podporu hospodářského a sociálního rozvoje nejméně rozvinutých regionů EU, kde hodnota HDP na obyvatele je nižší než 75% průměru EU (všechny české regiony soudržnosti kromě Prahy).
- **Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost** se soustředí na podporu regionů, které nespádají pod cíl Konvergence (tzn. Praha).
- **Cíl Evropská územní spolupráce** vychází z Iniciativy Interreg a podporuje jak přeshraniční, tak meziregionální a nadnárodní spolupráci regionů.

Podle Evropské komise bude ČR moci v tomto období hospodařit s finančními prostředky v hodnotě kolem 27 mld. EUR.

Tabulka č. 2.4: Rozdělení prostředků z fondů EU v období 2007 – 2013 (mil. EUR)

	Prostředky celkově (EU 27)	Prostředky pro ČR
Konvergence	251 160,00	25 880,00
Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	49 130,00	419,09
Evropská územní spolupráce	7 750,00	389,05

Zdroj: www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika.

3 Realizace a využití operačního programu přeshraniční spolupráce Česká Republika – Polsko

Tak jako Operační program přeshraniční spolupráce (OP) ČR – Německo a ČR – Rakousko patří i OP ČR – Polsko pod výše zmiňovaný 3. cíl Evropské územní spolupráce. Konkrétně OP ČR – Polsko 2007 – 2013 přímo navazuje na Program Iniciativy Společenství Interreg IIIA ČR – Polská Republika z roku 2004 – 2006. Zaměřuje se zejména na prohlubování přeshraniční spolupráce a rozvoj oblastí česko-polského pohraničí. Jde především o posilování vzájemných hospodářských, společenských a kulturních vztahů, společnou péči o přírodní bohatství, rozvoj cestovního ruchu, budování flexibilního trhu práce a jiných oblastí rozvoje. Je určen pro kraje ČR: Liberecký, Královéhradecký, Pardubický, Olomoucký a Moravskoslezský a z polské strany regiony jeleniogórsko-wałbrzyski, opolski, rybnicko-jastrzębski a bielsko-bialski. Řídícím orgánem OP ČR - Polsko je **Ministerstvo pro místní rozvoj ČR**, které současně řídí také OP ČR – Německo a ČR – Rakousko. V Polsku zajišťuje z pozice Národního orgánu činnosti spojené s realizací tohoto programu **Ministerstvo regionálního rozvoje Polské republiky**.

3.1 Charakteristika OP Přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika:

OP Přeshraniční spolupráce ČR – Polsko se značně liší od iniciativy Interreg IIIA v mnoha směrech. Pravděpodobně nejvýznamnějším rozdílem je zvýšení významu Evropské územní spolupráce, která se odráží na zdůrazňování důležitosti euroregionu a jim podobných struktur. Dalším rozdílem je zvýšení dostupných prostředků na 219,46 mil. EUR a současně zvýšení max. hranice spolufinancování na 85% (v ČR mohou žadatelé navíc požádat o dalších 5% podpory ze SR). Vznikla také podmínka těchto žadatelů o podporu přeshraniční spolupráce, aby vyplňovali žádost dvoujazyčně a skrze webovou žádost. Zbylé rozdíly se týkají už konkrétních pravidel pro přijímání a registraci projektů v rámci OP ČR – Polsko.²³

3.2 Financování OP ČR - Polsko

Hlavním zdrojem financování pro tento program je Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF), který se v oblasti operačních programů zaměřuje zejména na hospodářsky zaostávající regiony, regiony s oslabujícím průmyslem a regiony podporující rozvoj venkova.

²³ Dostupné na: <http://www.cz-pl.eu/>, 2010.

OP ČR – Polsko patří do programů Evropské územní spolupráce a bylo pro něj vyčleněno 219,46 mil. EUR s podmínkou, že ČR s Polskem doplní tuto částku o 38,73 mil. EUR. Současně každá strana má obdržet podíl závislý na mnoha faktorech, jako je například velikost, počet obyvatel apod. Pro českou stranu je z fondů EU plánováno 103,68 mil. EUR (0,39% prostředků, které jsou z fondů EU vyčleněny pro celou ČR), které jsou určeny na zlepšování česko-polské spolupráce ve všech euroregionech na hranici těchto států.

3.3 Účastníci a podmínky podpory

Všechny operační programy jsou posuzovány EK, a proto se některé projekty mohou časem modifikovat.

Mezi subjekty, které se mohou ucházet o podporu OP, patří euroregiony, kraje, obce, svazky obcí a různorodé organizace vzdělávacího, výzkumného, hospodářského charakteru a další instituce nebo svazky.

Projekty, které se ucházejí o podporu ze strany OP, spadají do kategorií zlepšení dopravní dostupnosti přeshraničního regionu, ochrany životního prostředí, podpory hospodářské spolupráce, podpory rozvoje přeshraniční infrastruktury i služeb cestovního ruchu, podpory vzdělávání, kulturních a společenských aktivit, spolupráce územních samospráv a dalších subjektů na obou stranách hranice. Všechny tyto projekty zároveň musí mít tzv. přeshraniční dopad, to znamená, že mají být přínosem pro obě strany hranice. Mimo to musí také mít účastníky z obou těchto stran, kteří se podílejí nejméně dvěma z těchto způsobů: **společná příprava, společné provádění, společné využívání pracovníků a společné financování.**²⁴

OP ČR – Polsko je rozdělen čtyřmi prioritními osami na logické celky. Tyto jsou dále specifikovány pomocí tzv. oblastí podpory, kde jsou obsaženy vlastnosti projektů, které mohou být podpořeny v rámci konkrétní prioritní osy. Z praktického hlediska se všechny 4 osy vztahují na každý z 6 euroregionů ležících na česko-polské hranici, a tudíž z nich mohou čerpat žadatelé kterékoli z těchto oblastí. Přesné rozdělení finančních prostředků, kterými OP disponuje, závisí na mnoha vlastnostech jednotlivých euroregionů. Nejdůležitějšími jsou rozloha, počet obyvatel, ale také vyhodnocení potřebnosti podpory daných regionů (vysoká nezaměstnanost, špatná infrastruktura apod.).

²⁴ Dostupné na: <http://www.strukturalni-fondy.cz/op-preshranicni-spoluprace-cr-polsko>.

Prioritní Osy:

Osa 1 – Posilování dostupnosti, ochrana životního prostředí a prevence rizik

Je pro ni vyčleněno 70,2 mil. EUR z fondů EU (32% z celého OP ČR – Polsko). Zahrnuje veškeré aktivity pro obnovu nebo rozvoj dopravy v příhraničních oblastech, rozvoj dopravních informačních a komunikačních technologií, starost o rozvod vody, spravování čistíren a kanalizací, odpadů, distribuce energie se zaměřením na propagaci obnovitelných zdrojů a další aktivity soustředící se na ochranu životního prostředí.

Osa 2 – Zlepšení podmínek pro rozvoj podnikatelského prostředí a cestovního ruchu

Z finanční stránky je nejobsáhlejší osou. Je na ni vyčleněno 79 mil. EUR (36% OP ČR – Polsko). Týká se podpory všech aspektů obchodu a podnikání v příhraničních regionech v podobě spolupracování hospodářských komor, podnikatelských svazů, přeshraničního obchodu, všech stránek know-how technologií v malém a středním podnikání, dále podpory spolupráce ve vzdělávání, ochrany a rozvoje kulturního a přírodního bohatství, rozšiřování sítí turistických a cyklistických stezek, lyžařských center a podpora rozvoje jakýchkoli zařízení ve spojitosti s cestovním ruchem a volnočasovými aktivitami.

Osa 3 – Podpora spolupráce místních společenství

Pro tuto osu je vyčleněno 57,1 mil. EUR (26% OP ČR – Polsko). Zaměřuje se na podporu spolupráce celků územních samospráv a jejich organizací, nevládních organizací a jiných celků poskytujících veřejné služby, a také na podporu kulturních projektů (filmové, divadelní a hudební festivaly) apod.

Osa 4 – Technická pomoc

Tato znatelně „nejškromnější“ osa má k dispozici 13,2 mil. EUR (6% z OP ČR – Polsko). Zabývá se podporou provozu a řízení OP, tzn. rozvojem systémů rozvrhujících platy „zaměstnanců“ OP ČR – Polsko, hodnocením a výběrem projektů, zpětnými analýzami, informováním zájemců a pořádáním vzdělávacích akcí nebo školení pro zúčastněné.

3.4 Euroregion Těšínské Slezsko

Euroregiony jsou častými a výraznými subjekty čerpajícími z operačních programů a Euroregion Těšínské Slezsko není výjimkou. Z geografické polohy je jasné, že se uchází o prostředky z výše zmiňovaného OP ČR – Polsko a může dostatečně vhodně posloužit jako

příklad fungování podpory příhraničních (resp. přeshraničních) regionů ze strany EU v jednotlivých fázích.

Obrázek č. 3.1 Poloha Euroregionu Těšínské Slezsko

Zdroj: <http://euroregion.inforeg.cz/home.htm>.

Euroregion se nachází v příhraniční oblasti severovýchodní části ČR a jižního Polska v nedalekém sousedství Slovenska. Jeho rozloha činí přibližně 1400 km² (česká část 600 km², polská část 800 km²)²⁵ a počet obyvatel se pohybuje kolem 630 tis. (z toho 360 tis. Čechů a 270 tis. Poláků). Přírozenou hranicí tohoto území je řeka Olše (Olza), na jejíž březích leží města Cieszyn a Český Těšín²⁶, které jsou bezpochyby srdcem regionu. Euroregion se rozkládá na území v úseku od Jastrzębie Zdroje²⁷ po Istebnou na straně polské a od Bohumína po Hřčavu na straně české. V této oblasti se nachází okres Karviná a příhraniční část okresu Frýdek Místek, a na polské straně příhraniční část Slezského vojvodství.

Z geografického hlediska je možné rozdělit oblast Těšínského Slezska na tři části – nížinnou, pahorkovitou a horskou. Část nížinná (sahající do 300 m n. m.) tvoří přítoky řeky Odry a Wisly spolu s umělými rybníky početnými zejména v jihovýchodní části Těšínského Slezska

²⁵ *Granice, obszary przygraniczne, euroregiony*, Jerzy Runge, 2003, s.13.

²⁶ Které jsou současně sídly Euroregionu: více v *Přeshraniční spolupráce na východních hranicích ČR. Růžový obláček a hrana reality*, V. Dočkal, 2005, s.113.

²⁷ Obec, která v návaznosti na vznik názvu Euroregionu historicky do Těšínského Slezska nepatří: *Granice, obszary przygraniczne, euroregiony*, Jerzy Runge, 2003, s.13.

blízko velkého Goczałovického jezera (přehrada na řece Wisle). Druhou část tvoří Beskydské pohoří a Těšínské pohoří, kde výškové rozdíly dosahují až 100 metrů. Jednotlivé vrchy jsou odděleny hlubokými údolími tvořenými Olší a Wislou s jejich přítoky. Nad pohořím se tyčí Slezské Beskydy tvořící na polské straně dva horské hřebety (Czantorie a Barani hora). Na české straně se nachází rozlehlejší a vyšší Moravskoslezské Beskydy s nejvyšší Lysou horou.

Euroregionem prochází také hlavní komunikační tah spojující severní a jižní Evropu.²⁸ Proto se v této oblasti nachází největší hraniční přechod mezi Polskem a ČR²⁹, který patří do silně zahuštěné sítě hraničních přechodů různých kategorií.³⁰ Důležitým faktem je zdejší průmyslová infrastruktura. Mimo velké průmyslové celky má tato oblast i značnou turistickou atraktivitu. Je zajištěna mezi jinými vysokým počtem známých turistických a rekreačních center, hustou sítí turistických stezek a cyklotras, nebo mnohými památkami z dávných dob rozkvětu Těšínského Slezska. Následující tabulka vyjmenovává srovnání obou stran Těšínského Slezska v kategoriích jako je nejvyšší bod, největší vodní nádrž, největší obec a další tzv. „nej“.

Tabulka č. 3.1 Osm „Nej“ české a polské strany Euroregionu Těšínské Slezsko

Největší obec	
Havířov (89 000 obyvatel)	Jastrzębie Zdrój (101 850 obyvatel)
Nejvýše ležící obec	
Hrčava	Istebna
Nejvyšší hora	
Velká Čantoryje (995 m.n.m.)	Barania Góra (1 220 m.n.m.)
Nejdelší řeka	
Olše	Wisła
Největší vodní nádrž	
Těrlická přehrada (266 ha)	Jezioro Goczałkowickie (3 200 ha)
Nejstarší archeologické naleziště	
Chotěbuz – Podobora	Hrad v Międzywsiu
Největší lázeňský celek	
Karviná – Lázně Darkov	Ustroń– lázeňské zařízení „Ustroń”
Nejvýznamnější architektonická památka	
Zámek Fryštát	Rotunda p.w.św. Mikołaja z XI wieku

Zdroj: <http://www.euroregion.olza.pl/index2/index.php>, vlastní úprava.

²⁸ Dostupné na: <http://euroregion.infoereg.cz/home.htm>, 2010.

²⁹ Přechod od 21.12.2007 se vstupem do Schengenského prostoru není hraničním přechodem, na kterém by docházelo k hraniční kontrole.

³⁰ Jiné přechody: Regionální rada rozvoje a spolupráce se sídlem v Třinci, Związek Komunalny Ziemi Cieszyńskiej, *Euroregion Těšínské Slezsko-Śląsk Cieszyński*, 2000, s.5.

3.4.1 Historický kontext vzniku Euroregionu Těšínské Slezsko

Těšínské Slezsko je historickou krajinou soustředěnou především kolem měst Český Těšín a Cieszyn a řeky Olše. Tento region byl v minulosti středem mnoha hraničních sporů, ať už více či méně spravedlivých územních rozdělení mezi dvěma státy střední Evropy. Těšínské Slezsko (Těšínsko) je územím bývalého Těšínského knížectví, které bylo po roku 1920 rozděleno mezi dva nově utvořené státy Československo a Polsko. Území knížectví bylo omezeno přírodními hranicemi: na západě od Moravy řekou Ostravicí, na jihu od Slovenska pásmem Slezských Beskyd, na východě od bývalého Polska řekou Bialkou a na severu od Horního Slezska řekou Wislou. Těšínské Slezsko nebyl nikdy jednotvárný z pohledu národností. Tato oblast se tvořila pod vládou Piastů v 13. stol., od poloviny 14. stol. byla součástí Českého království a od 1620 až do 1918 patřila do Habsburské monarchie. Už z těchto údajů je zřejmé, že na tomto území se v průběhu časů mísily mnohé národnosti.

Kolem roku 990 se Těšínské Slezsko stalo součástí knížectví Mieszka I a z právního hlediska bylo po dobu dalších dvou století částí středověkého Polska. To se změnilo v roce 1339, kdy se polský král Kazimierz Veliký zřekl nároku na toto území výměnou za získání polského trůnu z rukou Jana Lucemburského.³¹ Během 14. a 15. stol. došlo k výraznému hospodářskému a společenskému rozvoji. Bylo založeno mnoho měst a vesnic a pomalu se sem začalo stěhovat obyvatelstvo německé národnosti. Později jako následek husitských válek území doznalo značné destabilizace a úbytku obyvatelstva a proto polský s česko-uherským králem podepsali úmluvu, díky které v případě vyhynutí jejich rodů připadne český a uherský trůn Habsburkům. To se stalo v roce 1653, kdy zemřela kněžna Alžběta Lukrecie a Habsburkové vládli těmto územím téměř 300 následujících let. V 19. stol. přišel náhlý rozvoj průmyslu, který nastartoval sérii proměn ve sféře hospodářství, kultury a sociální a současně probíhaly neustálé změny národnostní struktury území, která se skládala z Poláků, Němců a Čechů. V roce 1920 po nespočtu jednání a návrhů byla podepsána dohoda, ve které bylo Těšínské knížectví rozděleno na polskou a českou část. Tato dohoda byla rozhodnuta stranami, kterých se věc přímo netýkala, a proto bylo jasné, že jedna ze stran bude značně nespokojena. Většina území i obyvatel připadla straně české (300 tis. obyvatel pro českou stranu a 140. tis pro polskou). Problém byl, že přes 100 tis. obyvatel polské národnosti se tímto stalo obyvateli českými. Toto rozdělení nemohlo mít dlouhé trvání a také v roce 1938 Polsko zabralo území, na které si činilo nárok. V průběhu 2. světové války bylo Těšínské

³¹ Dostupné na: <http://ksiestwocieszynskie.republika.pl/historia%5Chistoria1.html>, 2009.

Slezsko připojeno do Německé říše jako součást Polska. Změna přišla až v roce 1945, kdy bylo území vysvobozeno rudou armádou. Poté následovala celá řada sporů o budoucnost rozdělení regionu, která byla definitivně stanovena v roce 1958 do stejné podoby, jako v roce 1920.

3.4.2 Podmínky česko-polské spolupráce na území Těšínského Slezska

Česko – polská přeshraniční spolupráce patří do nejdynamičtějších oblastí ve vzájemných vztazích těchto dvou států v devadesátých letech. Tato spolupráce se rozvíjela příznivě zejména s ohledem na jazykovou příbuznost a režimové proměny, které probíhaly na těchto územích. Již od začátku devadesátých let existovala potřeba spolupráce s polskou stranou hlavně proto, že poměrně velká polská menšina žijící na české straně měla stále silný vztah k obyvatelům druhé strany hranice. Dalším viditelným znakem tohoto euroregionu je odhodlání pro společné úsilí za účelem sblížení. Na rozdíl od zbylých euroregionů, je tento výsledkem dlouholeté snahy ze strany obcí, různorodých zařízení a obyvatel pro vytvoření příznivých podmínek k realizaci přeshraniční spolupráce. Vytvoření instituční formy spolupráce v podobě euroregionu bylo symbolickým završením mnoha let snahy k prohlubování vztahů všech členů tohoto velmi pestrého a bohatého regionu.

Prvním důležitým impulsem, který zviditelnil smysl této spolupráce, byl incident týkající se výstavby koksovny ve Stonavě (okres Karviná). Toto zařízení by zcela jistě mělo silně nepříznivý vliv na lokální životní prostředí. To však nebyla jediná překážka, která stála před státním schválením výstavby. Tento zásah do místního okolí vzbudil zájem regionálních institucí jak české, tak polské strany, které se následně spojily ve snaze o zrušení výstavby, což se po čase podařilo. Tato událost měla výrazný politický i psychologický charakter. Ukázala, že spojením vzájemných sil nehledě na státní hranice je možné dosáhnout cíle mnohem pravděpodobněji.³²

Později byla zaznamenána návštěva starosty Cieszyna u starosty Českého Těšína na podzim 1990 r., která rovněž měla významný historický ráz. Od té doby již bylo možné mluvit o spolupráci obou měst. Jednalo se hlavně o společné řešení hraničních přechodů, rostoucí kriminality, pouličního obchodování nebo udržování zeleně. Oba města spolu komunikovala nejdříve na verbální úrovni mezi starosty a postupem času se změnily na určitou formu zasedání skupiny lidí. Proměna spolupráce z řešení problémů na vzájemnou pomoc v rozvoji

³² Dostupné na: <http://www.sgpm.krakow.pl/artykuly/formatka.php?idwyb=120>, 2010.

se uskutečnila v oblasti kultury. Začaly se organizovat společné události jako „Svátek tří bratří“, „Divadelní festival na hranici“ nebo „Těšínský jazzový podzim“, které hrály nesmírně důležitou roli v prolamování „mentální“ bariéry mezi lidmi obou stran hranice. Právě toto prohlubování důvěry a snaha o vzájemné poznávání na úrovni obyvatel, bylo a je klíčem k rozvoji obzvláště tohoto regionu, který nemá, co se týče historie státní přídruženosti, obdoby.

Průlomem ve vzájemné spolupráci byl rok 1993, kdy po obou stranách hranice vznikly regionální svazy. Na české straně vznikla Regionální rada rozvoje a spolupráce se sídlem v Třinci společně se Svazem obcí okresu Karviná³³ a na straně polské Komunální svaz Těšínské země se sídlem v Těšíně³⁴. Představitelé těchto tří organizací podepsali 24.3.1993 **Smlouvu o regionální spolupráci**, ve které všichni zúčastnění potvrzují svůj zájem o vzájemnou spolupráci v různých oblastech. I když tato smlouva měla pouze charakter nezávazného dokumentu, nesla obrovský symbolický význam, neboť byla prvním dokladem spolupráce mezi českou i polskou stranou regionu.

Dalším důležitým okamžikem ve vzájemném sblížování obou stran řeky Olše bylo podepsání dohody o regionální spolupráci v Kyjově v roce 1996 představiteli tří výše zmíněných organizací. Tento dokument byl dalším krokem v procesu vytváření Euroregionu Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński dle oblastí působení oněch tří svazů. Vznikla formální koordinační skupina, která měla mít odpovědnost za realizaci dohodnutého programu další spolupráce, jejímiž prioritami byla výměna informací z oblasti kultury, sportu, cestovního ruchu, apod. Teprve na této úrovni intenzity spolupráce vznikla myšlenka vytvoření euroregionu jako nejvíce formalizované formy přeshraniční spolupráce.³⁵

Prvním krokem v tomto směru byla schůze členů tří svazů v Kyjově u Brna 7.1.1996, kdy bylo dohodnuto, že je potřeba dokončit činnosti a úsilí zúčastněných vytvořením konečné formy zakladatelské smlouvy a současně byl dohodnut i název Euroregion Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński. Byla rovněž stanovena podmínka, že smlouva bude mít pouze dva zakladatele – jednoho polského a jednoho českého. Realizaci těchto rozhodnutí však provázelo hned několik překážek po obou stranách hranice. Problémem české strany byla existence dvou svazů, které se stejnou mírou podílely na procesu (Regionální rada rozvoje a

³³ Regionální rada rozvoje a spolupráce se sídlem v Třinci reprezentovala 16 obcí, 12 institucí, fungovala na území 250 km² a 110 tis. obyvatel. Svaz obcí okresu Karviná zahrnoval 13 obcí a přes 170 tis. obyvatel.

³⁴ Związek Komunalny Ziemi Cieszyńskiej - zastupoval 12 obcí, zahrnoval území 650 km² s 160 tis. obyvatel.

³⁵ Dočkal, 2005, s. 115.

spolupráce se sídlem v Třinci a Svaz obcí okresu Karviná) a také fakt, že o připravovaný projekt projevílo výrazný zájem Sdružení obcí Jablunkovska.³⁶ Na straně polské se naopak potýkali s problémem odmítavého postoje obcí Jastrzębie Zdrój a Zebrzydowice ke vstupu do Komunálního svazu Těšínské země se sídlem v Těšíně a podílení se na spolupráci v euroregionu. Na české straně byly obtíže vyřešeny vytvořením federace³⁷ s názvem **Regionální sdružení pro česko – polskou spolupráci Těšínského Slezska se sídlem v Českém Těšíně**. Na druhé straně došla mnohá jednání Komunálního svazu s Jastrzębiem a Zebrzydowicemi k vytvoření celku **Sdružení rozvoje a spolupráce „Olza“** se sídlem v Cieszyňi (Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza“). Tyto dva vzniklé subjekty společně stanovily, že sídlem české části euroregionu bude Český Těšín a na straně polské Cieszyń. Zakladatelská smlouva Euroregionu Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński byla podepsána 22. dubna 1998 a nesla název **Smlouva o regionální spolupráci pod názvem Euroregion Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński** mezi Regionálním sdružením pro česko-polskou spolupráci Těšínského Slezska se sídlem v Českém Těšíně a Sdružením rozvoje a regionální spolupráce „Olza“ se sídlem v Cieszyňi. Tímto došlo k „oslavě“ dlouholetého snažení a česko – polské spolupráce v regionu Těšínského Slezska.

3.4.3 Právní podstata přeshraniční spolupráce v Euroregionu Těšínské Slezsko

Euroregiony na česko-polském pohraničí spolupracují v rámci česko-polské mezivládní komise pro přeshraniční spolupráci. Komise byla ustavena na základě dohody uzavřené mezi vládami obou zemí v září 1994 (Dohoda mezi vládou ČR a vládou Polska o přeshraniční spolupráci). Jejím hlavním úkolem je stanovení směrů a forem přeshraniční spolupráce, zkoumání problémů, které tuto spolupráci ztěžují, a zpracovávání určitých doporučení vedoucích k odstranění těchto problémů. V rámci komise pracuje dvanáct pracovních skupin a podskupin zaměřených na jednotlivé oblasti činnosti. Do nejdůležitějších patří pracovní skupina pro transport a překračování hranic, pracovní skupina pro rozvoj regionu pohraničí, pracovní skupina pro oblast obchodu a hospodářství a také podskupina pro záležitosti euroregionů. V každé skupině a podskupině mají euroregiony své představitele. V závěrečném protokolu z jubilejního desátého zasedání Komise v r. 2004 byla zdůrazněna

³⁶ Na každé straně byl přípustný jen jeden představitel pro založení euroregionu.

³⁷ Federace Regionální rady rozvoje a spolupráce se sídlem v Třinci, Svazu obcí okresu Karviná a Sdružení obcí Jablunkovska.

spokojenost s velmi dobrou spoluprací euroregionů v realizaci projektů EU týkajících se podpory přeshraniční spolupráce.³⁸

Právní aspekty vzniku Euroregionu Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński byly obsaženy ve Smlouvě o regionální spolupráci pod názvem Euroregion Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński mezi Regionálním sdružením pro česko-polskou spolupráci Těšínského Slezska se sídlem v Českém Těšíně a Sdružením rozvoje a regionální spolupráce „Olza“ se sídlem v Cieszyńie. Obě strany podepisující smlouvu se zavázaly k podpoře idey přeshraniční spolupráce a evropské jednoty a současně zajištění rozvoje vzájemných a přátelských vztahů mezi ČR a Polskem. Konkrétní právní úpravy se nacházejí ve statutu euroregionu přijatém 23.9.1998 na zasedání Rady euroregionu v Těšíně.

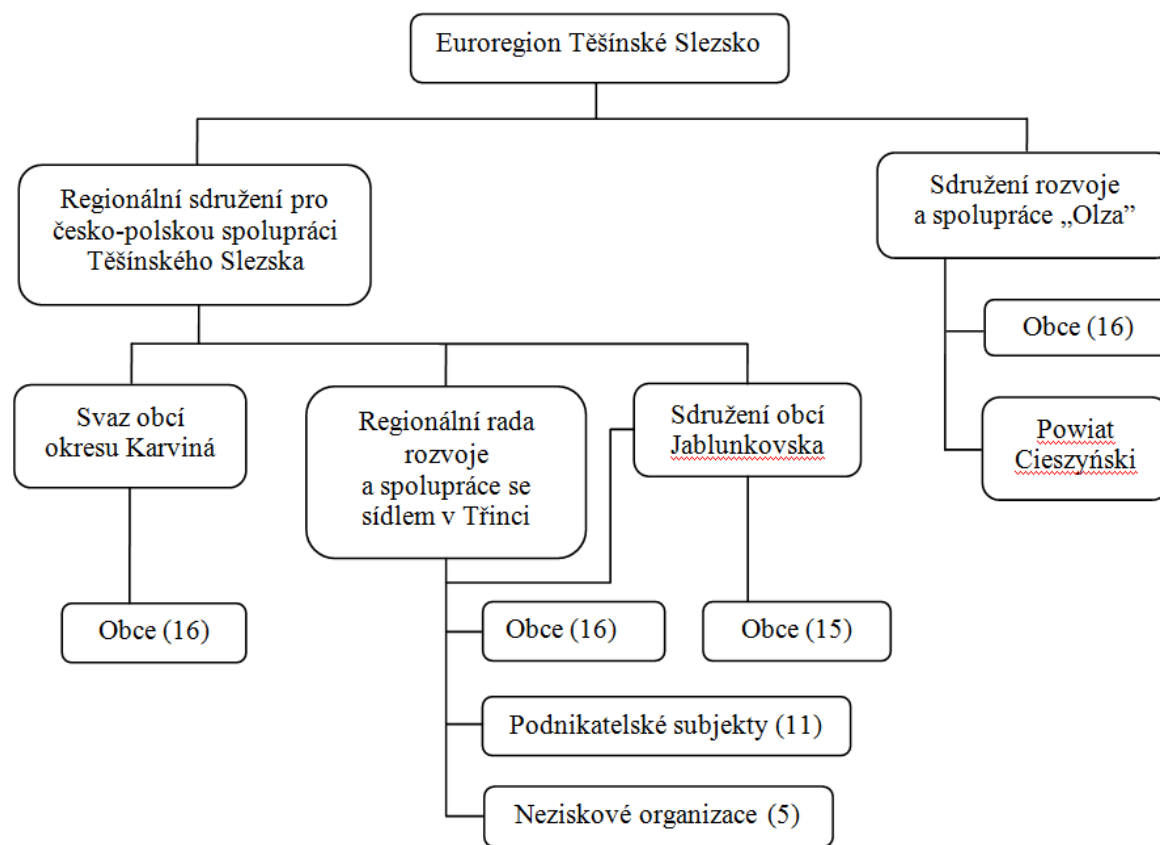
3.4.4 Organizační struktura Euroregionu Těšínské Slezsko

Struktura euroregionu je značně komplikovaná a složitá. Zejména proto, že vznikla impulzivně ještě před založením euroregionu, které ji pouze institucionalizovalo. Tento proces je pojen především se strukturami samotných zakladatelských stran. Regionální sdružení pro česko – polskou spolupráci Těšínského Slezska reprezentující českou stranu bylo založeno výlučně pro potřeby vzniku euroregionu. Skládá se však ze tří částí, které v daném regionu působily již dříve. Dvě z nich jsou uskupeními obcí (Svaz obcí okresu Karviná a Sdružení obcí Jablunkovska) na rozdíl od třetí (Regionální rada rozvoje a spolupráce se sídlem v Třinci), která je občanským sdružením a funguje na zásadách soukromého práva. Navíc členy nejsou pouze jednotlivé obce, ale také hospodářské subjekty jako například Třinecké železářny³⁹.

³⁸ *Euroregiony, státní správa a samospráva*; Sborník příspěvků z vědecké konference Regionální politika, úloha euroregionů, rozvojová kooperace, financování obcí a IT ve veřejné správě, s.60.

³⁹ Skupina Třinecké železářny a.s. – Moravia Steel a.s. je producentem válcovaných ocelových produktů. Huť udržuje tradici výroby sahající až do roku 1839. V současné době má až 30% účast na produkci ocelových výrobků v ČR.

Obrázek č. 3.2 Územní organizace tvořící Euroregionu Těšínské Slezsko

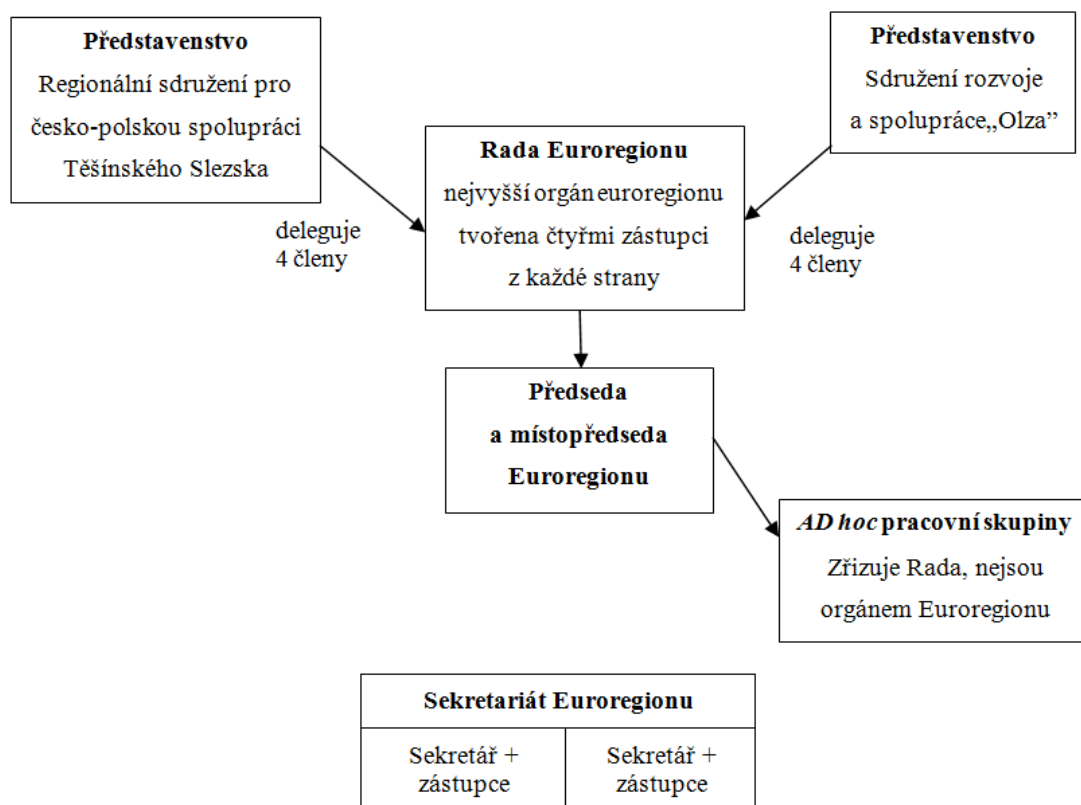

Pozn.: Čísla v závorkách uvádějí počet uvedených členů.

Zdroj: Dočkal, 2005, s.121.

Co se týče organizační struktury euroregionu, zakládající smlouva vymezuje dva společné orgány. Jsou jimi Rada euroregionu a jeho sekretariát.

Obrázek č. 3.3 Organizační struktura Euroregionu Těšínské Slezsko

Zdroj: Dočkal, 2005, s.124.

Rada euroregionu

Jako nejvyšší orgán euroregionu se schází minimálně dvakrát do roka, z toho jedno zasedání je spojeno s valnou hromadou představitelů obcí a sdružení s cílem obeznámení s činnostmi euroregionu. Mimořádná zasedání rady se naopak mohou svolávat v jakoukoli dobu na žádost dvou členů. Svolává je sekretariát po ustanovení harmonogramu, termínu a místa s předsedou rady a jeho zástupcem. Rada může na své schůzi také pozývat představitele orgánů státní administrace, zákonodárných orgánů, nebo moci výkonné. Do úkolů rady patří zejména schvalování statutu euroregionu a provádění jeho změn, schvalování společných záměrů, rozhodování o zásadách využívání společných finančních prostředků, zhotovování hlášení o využívání finančních prostředků, jmenování členů sekretariátu a také delegování představitelů reprezentujících euroregion mimo jeho dosah.⁴⁰ Mimo to zřizuje i pracovní skupiny, které

⁴⁰ Dostupné na: <http://www.euroregion.olza.pl/index2/organizacja3.php>, 2010.

podle zakladatelské smlouvy nejsou součástí euroregionu, ale jen poradními orgány, které se zabývají různými stránkami života v euroregionu (složení rady euroregionu, viz. Příloha č. 2).

Sekretariát euroregionu

Je výkonným orgánem euroregionu skládajícím se ze dvou sekretářů, kteří spravují tento úřad a mají každý svého zástupce. Pokud jde o běžné spravování, pracují odděleně. V jiném případě konají společně ve shodě. Do jejich úkolů patří zejména zajištění administrační stránky euroregionu, prezentování euroregionu navenek, svolávání rady, předkládání a příprava projektů radě a výkon jejích rozhodnutí. Pro realizaci svých výkonů mohou strany povolat nebo vytvořit výkonné jednotky⁴¹ (složení Sekretariátu euroregionu viz. Příloha č. 3)

Práva a povinnosti euroregionu

Členové euroregionu mají povinnost vykonávat dobrovolně přijaté závazky a spolupracovat při realizaci cílů vytyčených euroregionem. Mají právo účastnit se činností euroregionu nebo jeho orgánů, čerpat z oprávnění vyplývajících z členství v euroregionu, vyjadřovat se o připravovaných projektech nebo programech a podávat vlastní návrhy na činnost euroregionu. Jsou také povinni řešit sporné situace vzájemným porozuměním.⁴²

3.4.5 Financování euroregionu

Finanční prostředky na činnost euroregionu jsou shromažďovány na nezávislých bankovních kontech obou stran a mohou pocházet z vlastních vkladů, dotací, darů a jiných finančních zdrojů. Hospodaření s prostředky se provádí prostřednictvím usnesení Rady euroregionu. Základem ustanovení je projekt činností a jejich rozpočet. Obě strany mají přístup k informacím o hospodaření finančními prostředky členů euroregionu. Činnosti vykonavatelů, které byly vytvořeny nebo povolány sekretariátem, jsou hrazeny stranou, která je povolala.

3.4.6 Cíle euroregionu

Již od padesátých let představitelé mnoha evropských příhraničních oblastí začali spolupracovat s cílem objevování možností odstraňování hraničních bariér, které vedly k rozdělení obyvatelstva sousedících příhraničních regionů a současně vize přeshraniční spolupráce. Hlavní ideou těchto prvních snah o spolupráci bylo zlepšení životní úrovně a zabezpečení stálého míru v území.

⁴¹ Dostupné na: <http://www.euroregion.olza.pl/index2/organizacja3.php>, 2010.

⁴² Tamtéž.

Do nejdůležitějších cílů euroregionů patří:

- spolupráce v oblasti územního plánování,
- zabezpečení zvýšení životní úrovně obyvatel,
- rozvoj vzájemné kulturní spolupráce,
- rozvoj turistického ruchu,
- rozvoj mezilidských vztahů,
- zlepšení životního prostředí,
- rozvoj spolupráce v sociální politice.⁴³

Avšak každý euroregion, přebírající obecné cíle, má i cíle a priority své vlastní, které se nacházejí ve strategických a zakladatelských dokumentech každého euroregionu. Ve statutu Euroregionu Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński je představeno 12 prioritních činností. Povinností euroregionu je podpora rozvoje v pohraničních územích a obzvláště v oblasti výměny zkušeností a informací při rozvoji regionu a trhu práce, spolupráce při územním plánování, řešení společných zájmů v oblasti dopravy, komunikací, spojů a bezpečí obyvatel, řešení společných problémů ekologie a životního prostředí, spolupráce při prevenci a řešení důsledků živelných pohrom, spolupráce v oblasti hospodářské a obchodní, rozvoj turismu a cestovního ruchu včetně rozvoje a dalšího zlepšování hraničního styku, akce podporující rozvoj kultury, osvěty a sportu, zejména poskytování informací o jednotlivých aktivitách, kulturní výměny a péče o společné kulturní dědictví, vzájemné spolupráce záchranných a horských služeb na území euroregionu a spolupráce mezi školami a mládeží na území euroregionu.

Statut jmenuje ještě tři další úkoly, které patří do činnosti euroregionu a z toho jeden již byl splněn. Jednalo se o regionální a podporu všech činností, které povedou k přistoupení ČR a Polska do EU. Další dva úkoly jsou:

- podpora (v rámci možností) zájmů měst a obcí členských sdružení a současně podpora působení těchto sdružení, organizací a fyzických osob, kterých cíle jsou shodné s cíli euroregionu,

⁴³ Sborník příspěvků z vědecké konference Regionální politika, úloha euroregionů, rozvojová kooperace, financování obcí a IT ve veřejné správě, 2007, s.35.

- podpora uzavírání mezinárodních dohod vedoucích k přeshraniční spolupráci.

V současné době Euroregion Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński (v návaznosti na zakládající smlouvu) realizuje většinu cílů obsažených v jeho statutu. Nejvýraznější aktivitu je možné postřehnout zejména v oblasti výměny zkušeností a informací na téma euroregionu (blízká spolupráce, pravidelné kontakty mezi sekretariáty, česko – polský personál obou sekretariátů), dopravy, infrastruktury a komunikace, rozvoje turismu, školství, sportu a společného kulturního dědictví.⁴⁴

⁴⁴ Dočkal, 2005, s.128.

4 Realizace vybraného projektu na území Euroregionu Těšínské Slezsko

V rámci vzájemné spolupráce v euroregionu bylo a v dnešní době stále je realizováno mnoho různých projektů. Z finanční stránky na nich mají podíl samosprávní celky, státní orgány obou stran a hlavně EU prostřednictvím programů jako Phare CBC, Credo nebo iniciativy Interreg IIIA. Tyto projekty je možné rozdělit podle programovacích období, s tím, že v některých případech je projekt realizován i v průběhu nejvýš dvou let dalšího období.

4.1 Projekty probíhající v období 2000 – 2006

Toto období v euroregionu lze označit za velmi úspěšné, protože všechny významné projekty byly zdařile dokončeny a jejich cíle splněny. Klíčová pro každý projekt je příprava a zpracování plánů spojené s objektivním a reálným pohledem na projekt a okolnosti s ním spojené. Následující tabulka znázorňuje výčet středních a velkých projektů programovacího období 2000 – 2006. Je z ní patrné, že v tomto období se kladl důraz na různé průzkumy infrastruktur a propagace turismu jako takového. Z toho vyplývá, že pravděpodobně již v té době byly pozvolna plánovány velké projekty současného období, ve kterém je teprve výrazně vidět pozitivní dopad podpory OP ČR – Polsko.

Tabulka č. 4.1: Významné projekty období 2000 – 2006

Program	Název projektu	Stručný popis
Phare CREDO	REGIOTOUR	Vytvoření cyklostezek v euroregionu
	INGOREG 2000	Vyhledávání, zpracovávání a distribuce informací o regionu
WFMP CBC Phare 1999	BORDER CROSSING	Modelová studie překračování hranic v roce 2005
	IMAGE PROSPECT	Prezentace euroregionu
	INFOBUSINESS	Sbírání, zpracování a propagace informací o hospodářství a ekonomice v euroregionu
	INTERTURISM	Společná česko – polská strategie rozvoje turismu ve Slezských a Moravskoslezských Beskydech
Phare CBC 2000	MODERNIZACE	Modernizace silnic vedoucích k hraničnímu přechodu Horní Lištná a jiných v těšínském okolí
FMP Interreg IIIA	INFOREG 2006	Reaktivace česko – polského systému přeshraniční informovanosti

Zdroj: <http://www.euroregion.olza.pl>, vlastní úprava.

4.2 Projekty probíhající v období 2007 – 2013

Toto období je možno považovat za velice bohaté na projekty. Jen od roku 2008 doteď bylo schváleno více než 80 malých projektů na celkem 4 zasedáních euroregionálního řídicího výboru fondu mikroprojektů. Tato zasedání se vždy pořádají po ukončení přijímání žádostí, ze kterých se vybírá ty nejvhodnější pro podporu a realizaci. Počet schválených projektů se většinou pohybuje kolem 20 v závislosti na velikosti jejich rozpočtů. Pro úspěšné vyplnění žádostí musí žadatelé splňovat veškeré podmínky kladené euroregionem. Tyto jsou každý rok aktualizované a dostupné na webových stránkách. Žádosti samotné se pak vkládají do univerzálního elektronického formuláře Benefit 7+, který je užíván obecně jako nástroj pro podávání, odebírání a evidenci projektů podle jim určených kódů. Žadateli jsou většinou samosprávní celky, orgány typu knihoven, hasičských sborů, kulturní domy, školy, neziskové organizace, církve apod.

Kromě malých projektů, kterých rozpočty jsou do 30 000 EUR, se v tomto období spustily také projekty velké. Objem jejich rozpočtů se pohybuje v řádech milionů EUR a jejich realizace bývá i delší než je samotné programovací období. Do nejvýraznějších zcela jistě patří obrovský pilířový projekt „Těš se Těšínem – Zahrada dvou břehů“ a přímo na něj navazující projekt „Revitalpark 2010“. Oba tyto projekty jsou v současné době realizovány souběžně.

Mimo to je zde ještě projekt, který se od zbylých liší v mnoha směrech. Nese název „Fond mikroprojektů Euroregionu Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński“ a jeho hlavní vlastností, která ho od všech projektů liší, je fakt, že je nástrojem pro financování všech projektů, které výbor euroregionu schválí.

4.2.1 Projekt Revitalpark 2010

V Euroregionu Těšínské Slezsko každým rokem startuje celá řada projektů. Ty musejí být nejdříve zhodnoceny a poté schváleny k případné realizaci. Každý projekt musí splňovat určité podmínky týkající se buď objemu požadovaných prostředků, vedoucí partnery, zodpovědnou osobu za řízení projektu, která podle velikosti projektu musí mít patřičné zkušenosti s podobnou činností. Iniciátory těch největších projektů bývají často obce nebo města, ale často samotný Euroregion Těšínské Slezsko. Projekt Revitalpark 2010 k těmto velkým projektům bezpochyby patří a současně je jedním z nejaktuálnějších.

Představení a základní popis projektu

Města Český Těšín a Cieszyn vznikla umělým rozdělením jednoho města v roce 1920. Od té doby se obě strany kdysi jednoho města začaly rozvíjet rozdílně. Negativní následky rozdělení v roce 1920 byly nejen důvodem vzniku fyzických, legislativních a administrativních bariér, ale hlavně předsudků dvou národů. Obě města spolupracují již od roku 1989 na organizaci tradičních kulturních a sportovních akcí, kde důležitou roli hraje zejména spolupráce škol, hasičů a mnoha dalších po obou stranách hranice. Zcela unikátním a novým krokem dál v této výjimečné spolupráci v rámci ČR a Polska je realizace společného pilotního projektu Zahrada dvou břehů (financovaného z Interreg IIIA), jehož výsledkem je 43 dílčích projektů, z nichž je 20 společných. Projekt Revitalpark 2010 je důkazem dalšího pokračování projektu pilotního a snahy odstranění existujících bariér pomocí porozumění odlišného jednání dvou etnických skupin. Obsahem projektu je úplná revitalizace dvou sousedících parků – Masarykovy sady (ČR) a Zámeckého vrchu (PL) společně s historicky důležitými objekty nebo „oddechovými zónami“ v centrech obou měst, které byly doted v zanedbaném stavu. Cílem je jejich zatraktivnění pro obyvatele a návštěvníky, což bude realizováno kácením a výsadbou nových stromů, keřů a květin, přestavby chodníků, zavedení jednotného informačního systému (označníky, tabule) a malé doprovodné architektury (městský mobiliář). Do české části projektu patří také úprava Nábřeží Avion. Tím je myšleno postavení opěrné zdi na levém břehu řeky Olše nezbytné pro vybudování atraktivní cyklotrasy podél řeky. Současně dojde k obnově kulturního dědictví obou měst, kterou je výstavba multifunkční budovy Avion, která bude sloužit česko – polským aktivitám všeho druhu. Tato budova bude stát na místě bývalé legendární kavárny Avion zničené během 2. světové války. Na straně polské se jedná o revitalizaci „Podzámčí“ spojenou s rekonstrukcí chodníků včetně osvětlení, na ul. Zámecké. Významným prvkem tohoto projektu je modernizace a zatraktivnění hraničního Mostu Družby, ve které dojde také k rekonstrukci chodníků, zábradlí a osvětlení. Tento most je nejen spojením obou měst, ale také na něj navazují oba výše zmiňované parky a proto je nedílnou součástí projektu Revitalpark 2010 jehož realizace mimo jiné navazuje na výročí 1200 let založení města.

Cíle projektu

Průvodní myšlenkou celého projektu je revitalizace dvou městských parků, které leží podél hranice, zejména se soustředí na jejich zatraktivnění pro širokou veřejnost a návštěvníky obou měst. Parky a infrastruktura v blízkosti hraničního Mostu Družby se tak stanou místem

volnočasového dění, setkávání a integrace pro obyvatele i návštěvníky. Projekt vhodně naplňuje cíl prioritní osy, čímž využívá a rozvíjí stávající potenciál příhraničních oblastí obou měst a tím přispívá k posilování jejich konkurenceschopnosti. Smysl tohoto projektu je však ukotven i v jiných oblastech. Konkrétně se jedná o rozvíjení a rozšiřování úrovně nabídky cestovního ruchu na česko-polském pohraničí. Zejména historické památky na Zámeckém vrchu v budoucím důstojném a příjemném prostředí osloví náročnější klientelu a budou adekvátně využívány a upozorní na společnou složitou minulost obou částí města. Dá se říci, že tento projekt má dvě cílové skupiny: primární cílová skupina (turisté a obyvatelé obou měst) a sekundární cílová skupina (široká veřejnost ČR i Polska).

Realizace projektu

Jako každý jiný projekt, vyžaduje i tento určitou zodpovědnou osobu, která dohlíží na jeho realizaci. Na straně ČR byla tato osoba určena starostou města Český Těšín a tímto se stala členem společného česko-polského projektového týmu, který se setkává na společných schůzkách 1 – 2x měsíčně. Na realizaci projektu se podílejí delegovaní zástupci životního prostředí, správy majetku města, architekt města, finančního odboru a další. Projektu se aktivně účastní zástupci česko-polské smíšené komise a dva zmocněnci pro výstavbu dvou lávek (původně měly být 3 lávky). U všech zásadních kroků a rozhodovacích procesů v rámci projektu je přítomno vedení města. Na začátku projektu byla složena z externích odborníků společná česko-polská komise pro výběrová řízení. V současné době je projekt řízen dvěma experty, kteří zajišťují finanční, věcnou, organizační a technickou stránku.

Pro obě strany projektu byly vymezeny aktivity, které se postupně realizují. Tabulka č. 4.2 vyjmenovává tyto aktivity společně s dobou jejich inicializace

Tabulka č. 4.2 Aktivity obou stran projektu

Český Těšín	Cieszyn
Revitalizace Masarykových sadů (start 2/2009)	Provedení archeologického průzkumu na Zámeckém vrchu (start 5/2008)
Nábřeží Avion (start 9/2008)	Revitalizace Podzámčí (start 9/2008)
Multifunkční budova Avion (start 12/2008)	Revitalizace Zámeckého vrchu (start 3/2009)
Modernizace Mostu Družby (start 12/09)	Kácení a úprava stromů na svahu Zámeckého vrchu (start 1/2010)
Statický česko-polský venkovní informační systém projektu Revitalpark 2010 (start 12/09)	Modernizace chodníků a osvětlení na ul. Zámecké (start 3/2010)
Zhotovení propagačních materiálů	
Slavnostní ukončení projektu v rámci oslav 1200 let výročí založení města Těšína a 90 let založení Č. Těšína	

Zdroj: Standardní formulář žádosti o spolufinancování z Operačního programu přeshraniční spolupráce 2007 – 2013 Česká republika – Polská republika, projekt REVITALPARK 2010, vlastní úprava.

Jako významný a rozsáhlý projekt, který zasahuje do fungování obou měst, byly podniknuty i kroky k informování obyvatel o průběhu prací nebo uzavírkách městských komunikací, případně jiných změnách v chodu jednoho nebo druhého města. Mezi ně se řadí:

1. Zvláštní tiskové a mediální zprávy
 - informace o projektu a zdrojích financování jsou zveřejňovány v polském městském zpravodaji (Wiadomości Ratuszowe)
2. Oznámení v projektové dokumentaci a prezentacích
 - v projektové dokumentaci vytvořené v rámci projektu jsou informace o spolufinancování z EU v souladu s pravidly publicity
3. Oznámení na specifických internetových stránkách
 - obě města umístila informace o projektu na webové stránky úřadu – www.um.cieszyn.pl a na stránky měst www.tesin.cz, www.info.tesin.cz, www.cieszyn.pl
4. Viditelné umístění pamětní desky
 - v Masarykových sadech v Českém Těšíne, informační deska o celém projektu

5. Jiné formy informací

-na prezenčních listinách, pozvánkách, dokumentaci pro výběrové řízení, ve smlouvách – vše v souladu s pravidly publicity

Zdroje financování

Z velké míry je projekt spolufinancován z EU (ERDF), ale ve všech projektech je podmínka, že určitou minimální část musí financovat iniciátor nebo jiné zdroje.

Tabulka č. 4.3 Struktura spolufinancování na straně ČR

Zdroj financování	%	EUR
Příspěvek ERDF	85	3 154 129,78
Finanční prostředky ze státního rozpočtu	5	185 536,05
Finanční prostředky z rozpočtů města	10	371 075,09
Celkem	100	3 710 740,92

Zdroj: Standardní formulář žádosti o spolufinancování z Operačního programu přeshraniční spolupráce 2007 – 2013 Česká republika – Polská republika, projekt REVITALPARK 2010, vlastní úprava.

Tabulka č. 4.4 Struktura spolufinancování na straně PL

Zdroj financování	%	EUR
Příspěvek ERDF	85	781 167,85
Finanční prostředky z rozpočtů města	15	137 853,15
Celkem	100	919 021,00

Zdroj: Standardní formulář žádosti o spolufinancování z Operačního programu přeshraniční spolupráce 2007 – 2013 Česká republika – Polská republika, projekt REVITALPARK 2010, vlastní úprava.

Z uvedených dvou tabulek je zřejmé, že česká část projektu je několikanásobně obsáhlejší. Není to však nic zvláštního neboť tento oblast, ve které se tento projekt realizuje, je z větší části na území ČR. V budoucnu se naopak počítá s podobnými navazujícími projekty, jejichž oblast působení bude z větší míry v Polsku. To však nic nemění na faktu, že účast obou stran je nezanedbatelná, neboť nositeli celého projektu jsou obě strany, které se také aktivně podílejí na budování společného zázemí pro integraci obyvatel tohoto území.

4.2.2 Projekt Těš se Těšínem – Zahrada dvou břehů

Tento projekt je bezpochyby možné označit za průvodní nebo nejvýraznější projekt programovacího období 2007 – 2013. Výše zmiňovaný projekt Revitalpark 2010 je objemnější po finanční stránce, ale velmi blízce spjatý s a vycházející z tohoto projektu. Právě

tento projekt teprve dal do pohybu blízkou a výraznou spoluprací obou stran města, která se odráží i na místních obyvatelích.

Jelikož euroregiony ČR jsou poměrně mladé, je přirozené, že některé jejich iniciativy vycházejí nebo berou inspiraci z projektů a aktivit jiných již déle existujících euroregionů. Euroregion Těšínské Slezsko není výjimkou a konkrétně je to prokazatelné na právě tomto projektu. Na francouzsko-německé hranici v tzv. Regio Pamina mezi městy Strasbourg a Kehl byl realizován stejnojmenný projekt již v letech 1996 – 2004. Tato oblast měla srovnatelnou minulost i geografickou stránku jako právě oblast Těšínska a proto díky dobrému seznámení s tímto unikátním projektem měl Euroregion Těšínské Slezsko značnou výhodu a příznivé podmínky pro vlastní navržení a vypracování projektu s velmi podobnými cíli. Ty byly soustředěny zejména na vytvoření zázemí pro rozvoj volnočasových aktivit, zvýšení atraktivity Českého Těšína a Cieszyna pro turisty a návštěvníky regionu, ale hlavně na prohloubení spolupráce těchto měst, která bude pokračovat mnoha dalšími projekty po skončení tohoto pilířového. Jedním z takovýchto navazujících je právě dříve zmiňovaný projekt Revitalpark 2010. Nutno podotknout, že myšlenkou veškerých aktivit obzvláště tohoto euroregionu je integrace obyvatel česko-polského regionu Těšínského Slezska, kteří byli nejen rozdělení státní hranicí, ale také silně poznamenáni spory vedenými o tuto oblast. Právě tento cíl je považován za časově nejnáročnější a stále více zdůrazňovaný.

Projekt byl realizován prakticky od srpna 2005 do dubna 2007 ve 3 územních částech podél řeky Olše, ze kterých každá měla původně mít svou lávku a tzv. „dominantu“. První část byla **historicko-industriální**, jejíž dominantou bude multifunkční budova Avion, která bude současně připomínkou známé kavárny Avion z předválečných časů. Lávka v této části bude železniční. Druhá **kulturně – společenská** část se nachází mezi dvěma mosty, a sice Družby a Svobody. Zde byla plánována Evropská lávka navržena uznávaným architektem F. Rochem symbolizující uzel mezi oběma městy. Bohužel z důvodu kolize s některými územními a požadavky a zájmy ochránců životního prostředí se tato lávka nevybuduje. V nejrozsáhlejší třetí **sportovně – rekreační** části se bude nacházet lávka sportovní a dominantou bude sportovně orientovaný areál v parku A. Sikory. Pro úspěšné řízení projektu byly také vymezeny 3 základní pilíře. Byly jimi inventarizace a analýza tehdejšího potenciálu řešeného území, marketingový průzkum a využití dobrých praktik z francouzsko-německé hranice. Například marketingový průzkum prokázal velmi kladný postoj obyvatelstva k plánovanému projektu a zájem soustředěný zejména na obnovu parků, promenád a výstavbu cyklotras. Třetí pilíř, založený na návštěvě města Kehl a výměně informací o Regio Pamina, byl od začátku

velmi pozitivní z důvodu konstatování faktu o výhodnějších podmínkách, než měla města Kehl a Strasbourg ať už ze strany příbuznosti jazyků, vzájemné vzdálenosti center obou měst nebo společné historie.

Vizí celé strategie projektu se stalo prosperující město (přeneseně jedno město Těšín s polskou i českou částí), které bude považováno jako kulturní a společenské centrum česko-polského regionu Těšínského Slezska se zázemím a širokou škálou volnočasových aktivit a atraktivit pro obyvatele i návštěvníky města. Oproti tomu její misí je současně vytvoření turisticko-volnočasového centra města na břehu řeky Olše, které bude mazat rozdíly existující od historického rozdělení města.

4.2.3 Fond mikroprojektů Euroregionu Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński

Tento již výše zmíněný projekt je v rámci Euroregionu Těšínské Slezsko zcela unikátní. Nositeli jsou vedoucí partner⁴⁵ Regionální sdružení pro česko-polskou spolupráci Těšínského Slezska (RSTS) a partner Sdružení rozvoje a regionální spolupráce „Olza“ (SRiWR „Olza“). Jeho výjimečnost tkví ve faktu, že je pouhým nástrojem podpory menších projektů na místní úrovni. Tyto tzv. mikroprojekty jsou zaměřeny především na oblast rozvoje příhraničních mezilidských vztahů, osvětových, společenských a kulturních aktivit. Také je možná podpora mikroprojektů, jejichž cílem je zlepšení infrastruktury daného území, zejména v oblasti infrastruktury měst a turismu na přeshraniční úrovni. Objem celého projektu je srovnatelný s projektem Revitalpark 2010.

Cílem projektu je vytvoření podmínek pro přijetí určitého množství finančních prostředků z ERDF v zájmu koncových odběratelů RSTS a SRiWR „Olza“ ve finančním období 2007 – 2013 s konečným termínem realizace v roce 2015. Následně budou tyto prostředky přiděleny úspěšným uchazečům o podporu podle rozhodnutí Euroregionálního řídicího výboru.

⁴⁵ Jedná se o názvy nositelů projektu uváděné ve formulářích žádostí. Každý projekt má partnera vedoucího a běžného.

5 Závěr

Účelem této bakalářské práce bylo předvedení konceptu přeshraniční spolupráce v rámci EU a její realizace na úrovni ČR a konkrétně jednoho z euroregionů – Euroregionu Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński. Na začátku již bylo zmíněno, že hlavní překážkou spolupráce na tomto území je jeho historický vývoj, který byl doprovázen mnohými posuny či změnami hranice a národností, které ji osídlovaly. Avšak v současné době, kdy ČR je členem Shengenského prostoru, ony hranice již nečiní překážku pro spolupráci mezi ČR a Polskem. Právě nyní, kdy ta údajně hlavní překážka již není aktuální, se objevují jiné, kterým původně nebyla věnována patřičná pozornost. Mezi nejdůležitější patří slabá vzájemná důvěra a tolerance mezi obyvateli jedné a druhé strany řeky Olše (přirozené státní hranice) vyvolána jejich dlouhodobou izolací.

V první a druhé kapitole práce autor postupně rozebral všechny vrstvy přeshraniční spolupráce v EU a až v třetí kapitole dochází k rozboru konkrétního projektu, který je realizován v Euroregionu Těšínské Slezsko. Tento projekt s názvem Revitalpark 2010 je navázáním na pilířový projekt Těš se Těšínem – Zahrada dvou břehů, který byl první výraznou iniciativou ve směru spolupráce Českého Těšína a Cieszyna. Tento projekt zahrnoval mimo jiné počáteční úpravy obou částí rozděleného města, ale především byl podrobnou studií s účelem vytvoření podmínek a předběžného plánu rozvoje daného území v budoucích letech.

Projekt Revitalpark 2010 je příkladem pokračující spolupráce a využití zázemí, které bylo původním projektem vytvořeno. Je realizován na stejném území jako projekt Zahrada dvou břehů, ale soustředí se již na pokročilé objekty rozvoje. Příkladem jsou parky, obnova nebo úplná rekonstrukce budov a staveb, které byly historicky důležitými součástmi obou měst.

Autor práce je současně i obyvatelem Těšínského Slezska a může přímo hodnotit průběžné výsledky přeshraniční spolupráce jako velmi kladné ve více směrech. Bez hraniční bariéry a díky zapojení obou stran města do různých projektů se stav nezaměstnanosti znatelně zlepšil. Dále pořádání společných kulturních akcí, jako je například Mezinárodní divadelní festival Bez hranic (původně Na hranici) nebo Svátek tří bratří a mnoho jiných festivalů, koncertů nebo místních výročí (svátků), velmi pozitivně ovlivnilo onu počáteční nedůvěru a nevraživost mezi občany obou stran. Z vývoje v posledních letech je zcela prokazatelné, že jak hospodářská, kulturní a infrastrukturní stránka, tak i vztahy mezinárodní úrovně se značně

zlepšily a takové projekty jako Zahrada dvou břehu a navazující Revitalpark 2010 pomohou zajistit tento slibný vývoj i v budoucích letech.

Seznam použité literatury

Knihy:

1. BALEJ, M.; JEŘÁBEK, M. *Pohraničí, přeshraniční spolupráce a euroregiony*. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně, 2002. 77 s. ISBN 80-704-4412-6.
2. BOHÁČKOVÁ, I.; HRABÁNKOVÁ, M. *Strukturální politika Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 188 s. ISBN 978-80-7400-111-6.
3. DOČKAL, V. *Přeshraniční spolupráce na východních hranicích České republiky: Růžový obléček a hrana reality*. Brno: Mezinárodní politologický ústav, 2005. 140 s. ISBN 80-210-3751-2.
4. NETOLICKÝ, V. *Euroregiony – Úvod do problematiky*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2007. 76 s. ISBN 987-80-86754-78-9.)
5. RUNGE, J. *Granice, obszary przygraniczne, euroregiony*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2003. 300 s. ISBN 83-226-1257-5.
6. ŠVEHLOVÁ, K. *Euroregiony na česko-polské hranici*. Liberec: ČSÚ, Krajská reprezentace Liberec, 2003, 52 s. ISBN 80-250-0647-6.

Internetové zdroje:

1. *BusinessInfo* [online]. 2009, [cit. 15.11.2009]. Dostupné na: <http://www.businessinfo.cz/cz/rubrika/preshranicni-spoluprace/1001636/>.
2. *Cieszyn* [online]. 2010, [cit. 11.3.2010]. Dostupné na: <http://cieszyn.pl/>.
3. *Český Těšín* [online]. 2010, [cit. 6.4.2010]. Dostupné na: <http://info.tesin.cz/>.
4. *Evropská komise* [online]. 2009, [cit. 5.12.2009]. Dostupné na: http://ec.europa.eu/index_cs.htm.
5. *Euroregion Elbe/Labe* [online]. 2009, [cit. 5.12.2009]. Dostupné na: <http://www.euroregion-elbe-labe.eu/index.html>.
6. *Euroregion Śląsk Cieszyński – Těšínské Slezsko* [online]. 2009, [cit. 23.3.2010]. Dostupné na: <http://www.euroregion.olza.pl/index2/index.php>.

7. *Euroregion Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński* [online]. 2007, [cit. 24.3.2010].
Dostupné na: <http://euroregion.inforeg.cz/home.htm>.
8. *Euroskop* [online]. 2007, [cit. 22.1.2010]. Dostupné na:
<http://www.euroskop.cz/8775/sekce/euroregiony---uvod/>.
9. *Fondy Evropské unie* [online]. 2010, [cit. 5.4.2010]. Dostupné na:
<http://www.strukturalni-fondy.cz/>.
10. *Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika - Polská republika* [online]. 2010, [cit. 30.3.2010]. Dostupné na: <http://www.cz-pl.eu/>.
11. *Poláci na Těšínsku 1920 – 2010* [online]. 2010, [cit. 27.2.2010]. Dostupné na:
<http://www.polonica.cz/prezentace/index.php>.
12. *Regionální sdružení územní spolupráce Těšínského Slezska* [online]. 2007,
[cit. 11.4.2010]. Dostupné na: <http://www.euregio-teschinensis.eu/inforeg.htm>.
13. *Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski* [online]. 2010, [cit. 18.4.2010].
Dostupné na: <http://www.sgpm.krakow.pl/artykuly/formatka.php?idwyb=120>.
14. *Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza”* [online]. 2010,
[cit. 28.3.2010]. Dostupné na: <http://olza.pl/index.php>.
15. *Třinecké železářny – Moravia Steel* [online]. 2010, [cit. 16.3.2010]. Dostupné na:
<http://www.trz.cz/>.

Seznam zkratk

AEBR	Association of European Border Regions Asociace evropských příhraničních regionů
CBC	Cross Border Cooperation Přeshraniční spolupráce
ČR	Česká republika
EK	Evropská komise
EP	Evropský parlament
ER	Evropská rada
ERDF	European Region Development Fund Evropský fond regionálního rozvoje
EU	Evropská unie
EUR	Euro
NUTS	Nomenclature of Units for Territorial Statistics Nomenklatura územních statistických jednotek
OP	Operační program
Phare	Poland and Hungary Assistance for Restructuring of the Economy
SR	Státní rozpočet
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik

Seznam příloh:

Příloha č. 1 Seznam euroregionů na území ČR

Příloha č. 2 Složení rady euroregionu (2009)

Příloha č. 3 Složení Sekretariátu euroregionu (rok 2009)

Příloha č. 4 Rotunda sv. Mikuláše a Piastovská věž na Zámeckém vrchu v Cieszynie

Příloha č. 5 Informační tabule o plánu projektu u sekretariátu Euroregionu TS

Příloha č. 6 Plánovaný vzhled multifunkční budovy Avion

Příloha č. 1 Seznam euroregionů na území ČR

Poř. .	Euroregion	Počet obcí celkem*	Vznik	Počet obyvatel celkem	Plocha (km ²)	Okresy **	Sousední stát
1.	Neisse/Nisa/Nysa	124	1991	1.759.000	12.193	LB, JN, SM, DC, CL	D, PL
2.	Elbe/Labe	184	1992	1.400.000	5.547	UL, LT, DC, TP	D
3.	Krušnohoří/Erzgebirge	72	1992	770.000	5.338	MO, CV, LN, TP	D
4.	Egrensis	70	1993	2.000.000	17.000	KV, CH, SO, TC	D
5.	Šumava/Bayerischer Wald/Mühlviertel	276	1993	1.260.000	16.345	DO, KT, PR, CK	D, A
6.	Glacensis	65	1996	500.000	8.351	TU, RK, UO, SU, JE, HK	PL
7.	Pradęd/Pradziad	84	1997	342.000	4.078	BR, JE	PL
8.	Těšínské Slezsko/Słask Cieszyński	59	1998	657.000	1.528	KA, FM	PL
9.	Silesia	43	1998	359.000	1.469	OP, BR, NJ	PL
10.	Beskydy/Beskidy	133	2000	992.100	3.844	FM, KA	PL, SK
11.	Weinviertel/Pomoraví/ Záhorie		1999	997.332	14.300	HO, ZN, BV	SK, A
12.	Euroregion Silva Nortica	334	2000	380.845	4.750	CB, JI, JH, PI, TA	A
13.	Bílé Karpaty/Biele Karpaty		2000			ZL, UH, VS	SK

*) Stav k 31. srpnu 2002 – počty obcí se neustále mění

**) Členem žádného ze stávajících euroregionů nejsou všechny obce okresu. (Členství v euroregionu vzniká zaplacením příspěvků.)

Zdroj: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/rozvoj-regionu/euroregiony/1001179/5159/>.

Příloha č. 2 Složení Rady euroregionu (rok 2009)

Předseda Rady
JANUSZ PIERZYNA – starosta města Jasienica
Vicepředseda Rady
VÁCLAV HOLEČEK - starosta města Petřvald
Členové Rady (polská strana)
ANNA GRYGIEREK – starostka města Strumień
MARIAN JANECKI – starosta města Jastrzębie Zdrój
WITOLD KOŹDOŃ – starosta těšínského okresu
ANDRZEJ MOLIN – starosta Wisły
JAN MATUSZEK – zástupce starosty města Těšína
Členové Rady (česká strana)
IGOR PETROV - zastupitel města Třince
VÍT SLOVÁČEK - starosta města Český Těšín
MARTIN PINKAS - starosta obce Chotěbuz
PETR SAGITARIUS - starosta města Jablunkova
JAN KONEČNÝ - starosta obce Nýdek

Zdroj: <http://www.euroregion.olza.pl/index2/organizacja.php>, vlastní úprava.

Příloha č. 3 Složení Sekretariátu euroregionu (rok 2009)

Polská strana
BOGDAN KASPEREK - sekretář euroregionu Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza”
ANIELA MAŁEK - zástupce sekretáře Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza”
Česká strana
VÁCLAV LAŠTŮVKA - sekretář euroregionu Regionální sdružení pro česko-polskou spolupráci Těšínského Slezska
RNDr. ČESLAV VALOŠEK – zástupce sekretáře Regionální sdružení pro česko-polskou spolupráci Těšínského Slezska

Zdroj: <http://www.euroregion.olza.pl/index2/organizacja.php>, vlastní úprava

Příloha č. 4 Rotunda sv. Mikuláše a Piastovská věž na Zámeckém vrchu v Cieszynie

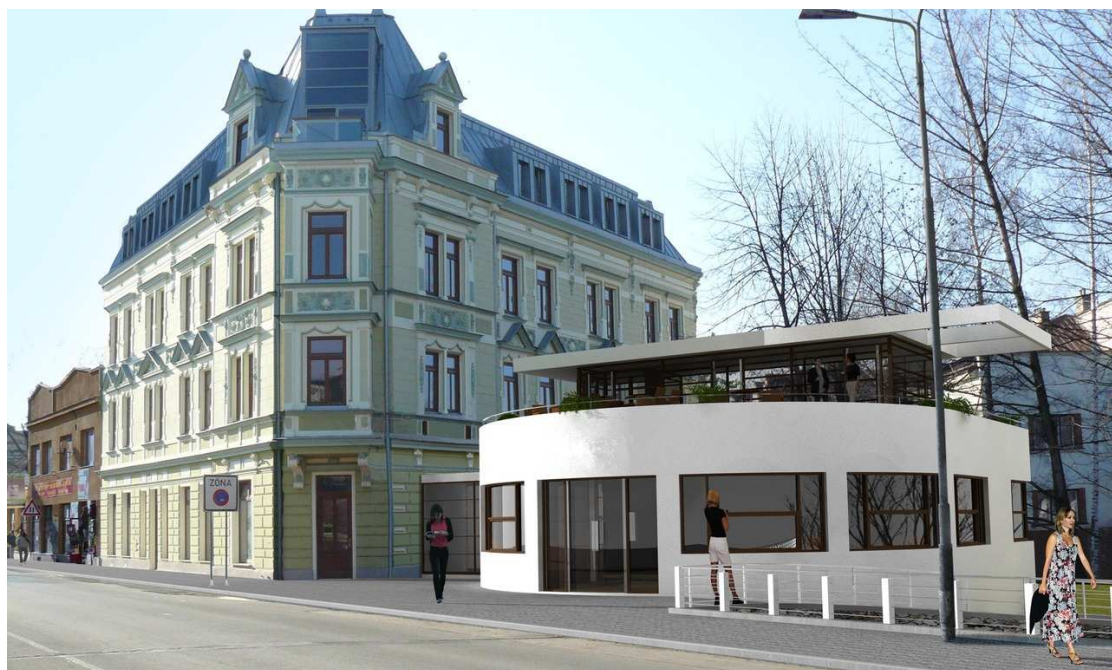
Zdroj: <http://www.cieszyn.pl/1200cieszyn/img/09.JPG>.

Příloha č. 5 Informační tabule o plánu projektu u sekretariátu Euroregionu TS

Zdroj: <http://images30.fotosik.pl/153/db0b8f71e6ff043b.jpg>.

Příloha č. 6 Plánovaný vzhled multifunkční budovy Avion

Zdroj: http://atelierbmch.files.wordpress.com/2009/10/avion_hlav_upraven2.jpg.